Vrede in Zuid-Afrika

DOOR

RĀTĀNE.

(Hollandsch Afrikaner)

MET EEN VOORREDE VAN Dr. C. B. SPRUYT.

„Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën". Spreuken XIV : 34.

J. H. DE BUSSY. — AMSTERDAM. / PRETORIA. — 1899.

DT766
.R23

Library of The Theological Seminary
PRINCETON · NEW JERSEY

PRESENTED BY
Professor Geerhardus Vos

DT766
.R23

toen de Belgische Consul Baron SELYS DE FANÇON sprekende over de Engelschen, mij zeide: „La Republique leur tombe dans la bouche comme une pomme mûre."

Zulk eene handelwijze van de zijde van Engelschen is niets nieuws voor hen, die zich herinneren hoe de heer CECIL RHODES, na het mislukken van zijn JAMESON-Raid, te Kimberley openlijk verkondigde, dat van dien tijd aan hij zijn doel (annexatie van de Transvaal) wel zou bereiken door constitutioneele middelen (!). Zij is ook niets nieuws voor hen die de geschiedenis kennen. Engeland is ruim drie eeuwen aan 't annexeeren van kleine staatjes en koloniën, en heeft dus daarin eene ervaring opgedaan en eene gewetenlooze handigheid verkregen, die zelfs een Machiavelli verbaasd zouden doen staan. "A tight little Isle, a thundering big Navy, Master of the Sea, Lord of the Land" was steeds hun motto, en ze hielden er minder van koloniën te stichten dan die van andere mogendheden door intrige te ontfutselen of met geweld te nemen." Een paar voorbeelden uit honderden: FREDERIK van Pruissen werd in 1756 door hen opgehitst om Frankrijk den oorlog aan te doen en Hannover voor koning GEORGE te beschermen; wat hij ook getrouw nakwam. Zijn vrienden (?) de Engelschen zouden hem krachtdadig ondersteunen. Wat zij deden, was hem met een voorschot te helpen van wat geld, maar met geen enkelen soldaat. Ze lieten hem alléén tegen Frankrijk, Oostenrijk

Digitized by the Internet Archive
in 2015

https://archive.org/details/vredeinzuidafrik00rata

VREDE IN ZUID-AFRIKA.

NOV 8

VREDE IN ZUID-AFRIKA

DOOR

RĀTĀNE. pseud.

(Hollandsch Afrikaner)

MET EEN VOORREDE VAN Dr. C. B. SPRUYT.

„Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën". Spreuken XIV : 34.

J. H. DE BUSSY. — AMSTERDAM. / PRETORIA. — 1899.

VOORREDE.

De Uitgever achtte het wenschelijk dat ik een woord schreef ter inleiding van den met redenen omkleeden kreet van verontwaardiging, dien de Schrijver van de volgende bladzijden ten papiere gebracht heeft. Die Schrijver, wien bescheidenheid verbiedt zijn naam te noemen, is een Afrikaansche Hollander, die sinds lange jaren leeft onder het wakkere volk, dat thans opnieuw gereed staat, als in 1835, in 1842 en zooveel volgende jaren, op te trekken „den dood of de vrijheid te gemoet". Zijne beschouwingen ademen denzelfden geest, die spreekt uit het aandoenlijk geschrift van OLIVE SCHREINER, *An English-South African's view of the situation;* innige verontwaardiging over den geldhonger, die den duivelschen grond uitmaakt van de rampen, waarmede Zuid-Afrika bedreigd wordt; een diep besef, op kennis der toestanden gegrond, van de jammerlijke ellende, die een oorlog tusschen Engeland en Transvaal over Zuid-Afrika, over Engeland, misschien over de geheele menschheid zou brengen; een moedig vertrouwen op den machtigen invloed der prediking van rechtvaardigheid en menschenliefde; een vertrouwen, dat zeker geen voldoenden grond vindt in de geschiedenis, maar wel bewijst dat de Schrijver gelooft aan de goede eigenschappen van zijne natuurgenooten, en ook in dit geval zijn geliefd spreekwoord toepast: „Zooals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten".

Spreekt dus onze Schrijver in den geest van OLIVE SCHREINER, haar schoonen schrijftrant heeft men bij hem niet te zoeken. Zijn Hollandsch is er door zooveel jaren verblijf op „het veld" niet beter op geworden; hij heeft blijkbaar geen bezwaar tegen het gebruik van Engelsche woorden, of van bastaardwoorden, aan het Engelsch ontleend, en in Nederland niet gebruikelijk, en hij citeert plaatsen uit Engelsche schrijvers en Engelsche redevoeringen zonder de moeite te nemen die te vertalen. Daar komt bij dat de verontwaardiging hem zoozeer overstelpt, dat hij niet altijd maat weet te houden en al te dikwijls terugkomt op de zaken, die hem zoo diep gegriefd hebben. En dan schrijft hij niet zoo zeer voor Nederlanders maar voor Afrikaners, en gebruikt dus tal van uitdrukkingen en zinspelingen, die men in Zuid-Afrika verstaat maar die hier lang niet voor ieder duidelijk zijn.

Dat „de groote Squarer" Rhodes is, en dat hij zoo heet, omdat hij zoo ver is in het „squaren", d. w. z. de menschen aan het lijntje te krijgen, wordt door onzen schrijver als bekend verondersteld. — Zoo ook dat te Kimberley het „Compound-systeem" bestaat, waardoor de gekleurde arbeiders onder een toezicht geplaatst zijn, dat hun vrijheid haast evenzeer belemmert, als werkelijke slavernij zou doen, maar dat zeer voordeelig is voor de werkgevers. De „vooruitstrevende (progressieve)" geldmannen te Johannesburg zouden dat systeem gaarne ook in de goudstad toegepast zien. Want het belooft nog veel hooger dividenden. Maar zij weten dat de Boerenregeering veel te ouderwetsch en te barbaarsch is, om het toe te passen. — De „bewaarplaatsen" te Johannesburg, op blz. 37 door den schrijver vermeld, wijzen op een andere diep-gevoelde grieve van een gedeelte der meest luidruchtige en invloedrijkste mijngrootheden. Onder „bewaarplaatsen" verstaat men daar terreinen, waarop wel gebouwen gezet, maar waarin geen mijnen gegraven mogen worden. Het is te begrijpen, dat de „vooruitstrevende" heeren, die deze „bewaarplaatsen" in pacht hebben, steen en been klagen over de domme Boerenregeering, die hun tot dusverre niet wilde vergunnen voor geringe betaling met zulke terreinen volkomen naar hun goedvinden te handelen. — Het *boom-movement* en het *bear-movement*, door den schrijver op blz. 77 als bekende zaken vermeld, zijn de twee soorten van zwendelarij, waardoor de beursmannen de fondsen naar *boven* of naar *beneden* jagen. In Zuid-Afrika zijn die woorden algemeen bekend. Want in *boom-movement* en in *bear-movement*, en in niets anders, bestaat het leven van de meesten dier „vooruitstrevende" bewoners van Johannesburg, wier luid geschreeuw de Engelsche Regeering er nu haast toe gebracht heeft een gruwelijken oorlog te beginnen ter wille van hun schoon, edel en hartverheffend bedrijf.

Deze en dergelijke zaken moet de lezer weten, om den schrijver overal ten volle te verstaan. En voorts moet die lezer liefst zoo bijbelvast zijn, dat hij niet verlegen is met het woord *Armageddon* (blz. 103), maar zich dadelijk herinnert dat dit voorkomt Openbaring 16 vs. 16, waarschijnlijk ter aanwijzing van de plaats, waar de Antichrist en zijne legerscharen verdelgd zullen worden.

Ondanks deze zwakheden schijnt mij de uitgaaf toch een goed werk, omdat ik overtuigd ben dat de schrijver ten aanzien der gronden voor den onvrede de volle *waarheid* verkondigd heeft, die de Engelschen maar niet willen hooren. Zoowel de fatale invloed

van geldwolven (*moneyhunters*) op het Engelsch publiek, en door dat publiek op de Engelsche regeering, als de „insulaire hoogmoed", waardoor de gewone Engelschman een vreemdeling op zijn best voor een half-mensch houdt, komen in de beschouwingen van den schrijver flink op den voorgrond.

Dat hij ook de middelen ter verbetering met even scherpziend oordeel zou hebben aangegeven, als hij met vaste hand de wond peilde, zou ik niet durven beweren. Zijne sympathie voor Lord CARNARVON's confederatieplannen zal zeker door de meeste Boerenvrienden niet gedeeld worden. De groote verwachtingen, die hij koestert van de werking van het „organisch principe", dat naar verkiezing „levenskracht, sympathie, altruïsme, liefde" kan heeten, en dat vertegenwoordigd wordt door de „zeven-duizend, alle knieën, die zich niet gebogen hebben voor den Baäl"[1]), zijn niet volkomen in overeenstemming met de Christelijke wereld- en levensbeschouwing, die voor de Afrikaners het licht is op hun pad. Zijn beroep op de vredes-vrienden in Zuid-Afrika, die hij op het voetspoor hunner Europeesche geestverwanten wil doen samenkomen om „den strijd tegen den strijd" aan te binden, moet wel een glimlach wekken, als men aan den vreeselijken ernst van den toestand denkt.

Neen, geen vertoogen van vredes-vrienden, hoe goed gemeend ook, zullen in Zuid-Afrika thans den vrede brengen. Het laat zich verwachten dat het Afrikaansche volk nog eens door bloed, vuur en staal den doop zal moeten ontvangen, zonder welken nog geen volk van beteekenis zijn vollen wasdom bereikt heeft. Is er uitsluitend reden om daarover te treuren? De schrijver schijnt het te meenen, en moet het wel meenen, indien hij inderdaad zooveel verwacht van zijn „organisch principe", als hij duidelijk te kennen geeft.

Maar wie, als de Boeren, het leven aanziet voor een zaak, die hij gaarne en gewillig opoffert voor iets beters, zal daarover geheel anders denken. De oorlog, hoe gruwelijk ook, is een der zeldzame gelegenheden, waarbij naast de slechte, ook de allerbeste hoedanigheden van den mensch aan den dag kunnen komen. Wat de Boeren, als oorlogvoerende partij, in 1880 en 1881 en nog in 1896, gedaan hebben, geeft recht tot de hoogste verwachtingen. Onwrikbare standvastigheid in 't verdragen van vermoeienis en ontbering; nimmer falende oplettendheid; volstrekte doodsverachting in den strijd, en na de overwinning mensch-

[1]) Zie bldz. 101, 100.

lievendheid en nederigheid — is dat niet een schouwspel, waardoor men er toe komt te begrijpen dat het toch de moeite waard is *mensch* te wezen?

Wat zouden de duizenden, die Engeland naar Afrika kan zenden, tegen zulke strijders vermogen? Welmeenende lieden jammeren thans, evenals zij in de laatste dagen van 1880 deden, over het droevig lot, dat de dertig-duizend Boeren wacht, die zich gaan verzetten tegen het machtige Engeland. Reeds wordt er geredekaveld over de vraag wat Engeland doen zal na zijn zegepraal. Toch moet, wie met juistheid oordeelt en zoo dwaas is te willen jammeren, veeleer jammeren over Engeland dan over de Boeren. Aan de eene zijde een volk, groot in getale, rijk in geld, welks Regeering sinds jaren door beleedigende woorden en daden een handje-vol rustige burgers uittart; aan de andere zijde dat handje-vol, nooit zijn bedaardheid verliezend, nooit weder scheldend, als het gescholden werd; bereid zeer veel toe te geven ter wille van den vrede; maar eindelijk, toen de eischen al te belachelijk werden, kalm en rustig verklarend dat het liever te gronde gaat dan datgene op te geven, waardoor het leven waarde heeft. Waarom zou ook in dit geval niet, zooals zoo dikwijls in de geschiedenis, hoogmoed voor den val komen en het taaie Transvaalsche volk nogmaals de Engelsche legerscharen afslaan?

En mocht de uitkomst anders zijn, ook dan zou het Transvaalsche volk het beste deel, Engeland het slechtste gekozen hebben. Het is een treurig teeken des tijds, dat zoovelen dat niet inzien en een laf-hartig toegeven door KRUGER zouden verkiezen boven een moedigen strijd en een schoonen ondergang. Dat is een Europeesche kwaal, waarvan de meeste Afrikaners vrij zijn. Onze schrijver vertoont ook dit teeken van zijn Europeesche afkomst, dat hij de waarde van den strijd voor de wording der dingen niet genoeg inziet, ofschoon hij zelf zich geroepen acht de menschen tegen den strijd „ten strijde" te roepen, en dus stilzwijgend te erkennen dat de strijd niet in elk geval verwerpelijk is. Maar naast deze zwakheid van een geslacht, dat sinds lang den waren maatstaf voor menschenwaarde verloren heeft, openbaart onze schrijver zoo veel goeds, dat de lezer — naar ik hoop — zich ten slotte, evenals ik, zal verheugen met hem kennis te hebben gemaakt.

Amsterdam, 21 Sept. 1899. C. B. SPRUYT.

„Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën". Spreuken XIV : 34.

De oorzaken van den strijd in Zuid-Afrika schijnen weinigen te kennen. Men schreeuwt zijn grieven uit. Wie heeft die niet, overal en altijd, zelfs in Rhodesia. Zijn zij zoo erg, dat ze oproer, buitenlandsche interventie en bloedstorting rechtvaardigen, of zijn er raddraaiers die de Uitlanders tot rebellie opzweepen, niet tot nut van die Uitlanders, maar met eigenbaatzuchtige bedoelingen? En zijn die grieven niet veeleer een voorwendsel om Europeesche Mogendheden en het groote publiek zand in de oogen te strooien tot bedekking der wezenlijke geheime bedoelingen dier raddraaiers? Indien zoo, wie zijn zij en wat zijn die bedoelingen?

Wie waren de grootste vijanden der Republieken, van het oogenblik hunner wording tot op heden toe? Waren het niet de Kaapsche en Engelsche Jingo's, die het onder elkander vrijwel konden vinden? En als Engeland zich de Paramount Power in Zuid-Afrika noemt, noemt men

dan niet met meer recht de Jingo's: de Paramount Power in Engeland?

Niet tevreden met een rechtmatig aandeel in den handel op die Republieken, annexeerden ze achtereenvolgens Basutoland en alle kuststreken, die reeds door koop, overwinning en occupatie in het wettig bezit der Republieken waren, en de gronden benoorden de Oranjerivier aan de westelijke grens der Republieken, (de zoogenaamde „Trade-route" of „Traitor-route"), vanwaar JAMESON zijn inval deed, en op welke landen zij bij Tractaat geen recht hadden, met de bedoeling 1°. om het leeuwenaandeel in den handel te behouden; 2°. om den toevoer van ammunitie te kunnen beletten en de Republieken te kunnen blokkeeren, ingeval die Republieken de verzenen tegen de prikkels mochten slaan, en 3°. om op hun gemak die Republieken te kunnen berooven van inkomende rechten, aan de havens geheven op goederen, voor de Republieken bestemd, en die den Republieken rechtmatig toekwamen volgens internationaal recht. Ze dreven die rechten op van 25 tot 200 % (op paraffine) ad valorem.

Maar juist ten gevolge van dien roof en die belemmering van den toevoer van ammunitie, zocht de Transvaal een uitweg naar de zee over Delagoa-baai, dat volgens overeenkomst met Portugal slechts 3½ % ad valorem heft, en zagen de Kaapsche en Natalsche Jingo's zich natuurlijkerwijze teleurgesteld, zoowel in dien roof als in het volume van hun handel, van af het oogenblik dat de

Nederl. Zuid-Afrik. spoorweg ontworpen werd en nog meer, toen die spoorweg een voldongen feit werd, en van dat oogenblik af was de Jingo-politiek: of Delagoa-baai of de Transvaal annexeeren. In het laatste geval zou dan tevens de pen gehaald kunnen worden door de rekening, die de Republieken tegen hen hebben wegens gestolen invoerrechten, (zoowat 40 millioen), even als door den eisch tot vergoeding voor den JAMESON-sluiptocht en wat dies meer zij.

De Imperiale Jingo-politiek is eenigszins anders, doch berust op dezelfde grondbeginselen en loopt vrij wel met die der Kaapsche Jingo's samen. Eerstens is Engeland bevreesd dat het oorspronkelijk Hollandsch-Afrikaansch element, dat nu nog de groote meerderheid der Zuid-Afrik. bevolking uitmaakt, zoo overwegend mocht worden, dat Zuid-Afrika zich, vroeger dan andere koloniën van het Britsche Rijk mocht losscheuren, waarbij Engeland vergeet dat zijn eigen gedrag tegenover dat element daartoe het meest zou bijdragen. Vóór het zoover komt wil het de Republieken annexeeren.

Tweedens, Engeland, dat geruimen tijd aan het hoofd stond van Handel en Nijverheid, ziet die nu bedreigd door buitenlandsche concurrentie, voornamelijk Duitsche. De normale en wettige oplossing dier moeielijkheid zou bestaan in te doen als de Duitschers doen: hard werken, zuinig leven, technisch onderwijs en bekwame handels-

reizigers. Maar daar krijgt men de Engelschen niet toe, en nu willen zij, die reeds meer koloniën bezitten dan alle beschaafde mogendheden te zamen en de eenige, waar blanken kunnen leven, wonen, werken en zich vermenigvuldigen; meer koloniën dan ze behoorlijk kunnen bevolken, ontwikkelen, regeeren en beschermen, nog gauw, vóórdat wellicht als uitkomst van het vredes-congres arbitrage wordt verplichtend gesteld, en eer andere mogendheden hen daarin vóór mochten zijn, het resteerende inslikken, en zoodoende nieuwe markten openen, en Afrika moet roodgeverwd worden — met bloed — om geld. Dat wil de Chartered Company ook; maar daar haar fondsen opraken en het moeielijk begint te worden nieuwe leeningen te sluiten, zou een amalgamatie van Rhodesia met de Transvaal haar nieuwe fondsen, nieuw crediet en uitkomst geven.

Tevens wil de Britsche Regeering eene overeenkomst (Imperial Federation) aangaan met Canada, Australasia en Zuid-Afrika, waarbij Engelsche zoowel als koloniale goederen wederzijds zekere voorrechten zullen genieten, voor zoover invoerrechten betreft, boven die uit den vreemde; en terwijl Engeland schreeuwt om de *open door* voor zijn goederen in China, is het druk bezig, de deur voor continentale en Amerikaansche waren te sluiten in zijn koloniën. En bevreesd wordende voor continentale reactie, reist de heer CHAMBERLAIN naar Amerika om zoo het heet den broederband tusschen de twee afdeelingen

van het zoogenaamd Anglo-Saksisch ras nauwer toe te halen, op hetzelfde oogenblik dat hij bezig is een andere afdeeling van het Saksisch ras op te offeren aan een politiek, waarbij ook Amerika moet schade lijden.

Dat zoo'n politiek niet kan bevallen aan het continentaal Europa, aan Amerika en speciaal aan Duitschland, spreekt van zelf. En het befaamde telegram van gelukwensching aan den President der Zuid-Afrik. Republiek na de JAMESON-Raid beteekende niet, zooals Engelschen het willen doen voorkomen, een verschijnsel van een begeerte der Boeren zich onder Duitsche protectie te stellen (de Boeren zijn ziek van de protectie van groote mogendheden); maar een eenvoudige aanmoediging voor hen om hunne onafhankelijkheid te handhaven, opdat de deur niet geheel gesloten worde in Zuid-Afrika voor Duitsche goederen, die hier nu meer en meer de Engelsche verdringen.

„Imperial federation" kan niet tot stand komen, alvorens de Staten waaruit de drie genoemde kolonies bestaan eerst onder elkander geconfedereerd zijn. Dat nu heeft in Canada reeds lang plaats gevonden; in Australië is men daarmede bijna klaar; maar nu staat Zuid-Afrika in den weg, dat niet effectief confedereeren kan, zoolang in het hart daarvan twee vrij belangrijke Republieken bestaan, die hun onafhankelijkheid niet willen prijs geven. Het ijzer moet gesmeed worden als het heet is, en „pushful Joe", met zijn „forward policy", zijn „Imperial expansion", zijn „Imperial federation" en zijn „Chartered

friends", zendt soldaten naar Afrika om de Republieken te annexeeren, direct als 't niet anders kan, maar liefst indirect, door de Boeren door dreigementen en valstrikken tot zulke beloften te dwingen, als noodzakelijkerwijs hen moeten ontzenuwen en het verlies hunner onafhankelijkheid moeten tengevolge hebben. De laatste manier zou het goedkoopst uitkomen, en daarom wordt aan de Uitlanders alhier nauwkeurig door agenten en door de Pers beduid *welke* grieven ze hebben, en dat zijn juist die, welke dat gevolg moeten hebben.

Tevens heeft dat fabriceeren van grieven nog een ander nut.

De Britsche Regeering moet dan toch een voorwendsel hebben tegenover de wereld om zich te kunnen verontschuldigen. Wilden nu de Boeren, tot het uiterste getergd, maar eenige Uitlanders vermoorden, liefst vrouwen en kinderen (was wellicht JAMESON's „wish father of the thought?") dan moest Engeland, de hoofdconstabel der wereld en zoogenaamd Paramount Power in Zuid-Afrika, wel komen om zoo het heet de orde te herstellen. Maar dat willen die Boeren niet. Toch geven de Jingo's den moed niet op; de Uitlanders moeten voor hen de kastanjes uit het vuur halen en hun moet zoolang beduid worden dat ze grieven hebben tot zij 't zelf beginnen te gelooven en doen wat de mannen willen, die hen als marionetten naar hun pijpen laten dansen.

Wat nu die grieven te beteekenen hebben, voor zoover

ze de Uitlander-bevolking alhier direct aangaan, blijkt uit het feit dat, toen ze zoo hoog geklommen waren, dat de Heer CHAMBERLAIN een JAMESON-sluiptocht gewettigd achtte, vreemdelingen ten getale van duizend per week in de Transvaal stroomden. En verleden jaar op het oogenblik dat hij beweerde dat wegens een defectieve rechtsbedeeling de eigendom hier niet veilig was, werden voor 15 millioen aan nieuwe maatschappijen in de Transvaal gevlot. En uit welke bron die grieven voortkomen blijkt daaruit, dat Franschen, Duitschers en andere vreemdelingen nooit aan hunne gouvernementen gepetitioneerd hebben tot herstel van grieven, zooals de Engelschen, doch integendeel gepetitioneerd hebben tegen dat Engelsche valsche grieven-gelol, dat hunne welvaart en die van Zuid-Afrika ernstig bedreigt. Als die grieven zoo erg zijn, waarom komen heeren Engelschen dan hier? Ze kenden of behoorden te kennen de wetten des lands voor ze hier kwamen. De Boeren hebben hen niet geroepen of geforceerd hier te komen! En als 't hun hier niet bevalt, waarom gaan ze dan niet terug naar hun land waar geen grieven zijn!

Nu mag de Britsche Koloniale Secretaris wel zeggen: „dat hij de Transvaal zijn onafhankelijkheid niet wil ontnemen"; maar hij weet zeer goed dat, als er eerst bloed vergoten is te Johannesburg, of als alle Uitlander-grieven ingewilligd zijn, datzelfde zal gebeuren wat geschiedde ten tijde van Sir THEOPHILUS SHEPSTONE's komst alhier,

toen de Belgische Consul Baron Selys de Fançon sprekende over de Engelschen, mij zeide: „La Republique leur tombe dans la bouche comme une pomme mûre."

Zulk eene handelwijze van de zijde van Engelschen is niets nieuws voor hen, die zich herinneren hoe de heer Cecil Rhodes, na het mislukken van zijn Jameson-Raid, te Kimberley openlijk verkondigde, dat van dien tijd aan hij zijn doel (annexatie van de Transvaal) wel zou bereiken door constitutioneele middelen (!). Zij is ook niets nieuws voor hen die de geschiedenis kennen. Engeland is ruim drie eeuwen aan 't annexeeren van kleine staatjes en koloniën, en heeft dus daarin eene ervaring opgedaan en eene gewetenlooze handigheid verkregen, die zelfs een Machiavelli verbaasd zouden doen staan. "A tight little Isle, a thundering big Navy, Master of the Sea, Lord of the Land" was steeds hun motto, en ze hielden er minder van koloniën te stichten dan die van andere mogendheden door intrige te ontfutselen of met geweld te nemen. Een paar voorbeelden uit honderden: Frederik van Pruissen werd in 1756 door hen opgehitst om Frankrijk den oorlog aan te doen en Hannover voor koning George te beschermen; wat hij ook getrouw nakwam. Zijn vrienden (?) de Engelschen zouden hem krachtdadig ondersteunen. Wat zij deden, was hem met een voorschot te helpen van wat geld, maar met geen enkelen soldaat. Ze lieten hem alléén tegen Frankrijk, Oostenrijk

en Rusland zeven jaren het spit afbijten maar — maakten van die gelegenheid gebruik om Frankrijk zijn koloniën te ontnemen en zijn handels- en oorlogsvloot te vernielen, waarmede zij begonnen *in vollen vrede.*

Holland, dat hen steeds krachtdadig ondersteunde in hun oorlogen tegen Spanje en Frankrijk, vernielden ze als handelsnatie door CROMWELL'S "Navigation Act" en later door het vrijhandels-systeem, waardoor Hollands transito-handel (carrying-trade) zoo goed als geheel verviel, en door het herhaaldelijk nemen van handelsvloot, marine en koloniën in *vollen vrede* en zonder oorlogsverklaring (à la SHEPSTONE en à la RHODES).

NAPOLEON I verveelde die Engelsche "dog-in-the-manger" politiek en, zelf te zwak, trachtte hij het heele Europeesche continent onder zijn macht te krijgen om daarmede dien kanker uit te roeijen; maar Moskou stuitte hem — Moskou zal het een anderen NAPOLEON niet weêr doen.

Na den val van NAPOLEON I bij den vrede van Parijs drongen de Britsche diplomaten aan bij hun vriend (?) den PRINS VAN ORANJE en bij het congres op de aanhechting van België aan Noord-Nederland. Ze wisten heel goed dat België voor Holland niet een element van kracht, maar van zwakte was, en dat Holland niet de noodige fondsen bezat om de regeering van België te aanvaarden, nog minder om de rei forten te bouwen langs de Belgisch-Fransche grens, waartoe Holland de verplichting werd opgedrongen. Maar edelmoediglijk

boden zij nu Holland het noodige geld aan — in ruil voor de Kaap, Berbice, Demerara en Essequebo. Ceylon hadden ze al vroeger ingepalmd zonder eenige vergoeding daarvoor te geven en weigerden daarop terug te komen. Vijftien jaar later zonden ze evenals Frankrijk agenten naar Brussel om de Belgen tegen Holland op te ruien en België werd met toestemming van Engeland door een Fransch leger Holland met geweld ontnomen; onder voorwendsel dat de opstand den vrede in Europa bedreigde; niettegenstaande Engeland en de andere groote mogendheden de eenheid van die twee landen plechtig gewaarborgd hadden.

De Hollandsch-Kaapsche Kolonisten werden bij die transactie buiten hun toestemming, buiten hun weten, en ofschoon, als de Republieken van Swellendam en Graaff-Reinet onafhankelijk, als zoovele blanke slaven verkocht voor een prijs (die eigentlijk niet betaald werd) aan dat Engeland dat beweert slavernij te haten, en werden als zoodanig behandeld en mishandeld tot op heden. Natuurlijk protesteerden zij en zijn blijven protesteeren tot op heden; dat is een volle eeuw aaneen en zullen blijven protesteeren ook al waait de Britsche vlag over geheel Afrika.

Uit niets kan de grond en oorzaak der jongste Zuid-Afrikaansche gebeurtenissen zoo goed begrepen worden als uit de zoogenaamde grieven der Uitlanders; en uit

niets wordt de ware oorzaak dier voorgewende grieven (de Engelsche Jingo-politiek) duidelijker openbaar dan door de geschiedenis van Zuid-Afrika, die men in andere woorden zou kunnen noemen: De grieven der Boeren. De grondbeginselen dier politiek zou men ten ruwste aldus kunnen formuleeren:

Mammon is God.

"Make money — honestly if you can".

"The good old rule sufficeth us

That those shall take who have the power

And those shall keep who can".

Met andere woorden: Macht is Recht. Vriendschap, godsdienst, beschaving, orde herstellen, hulp verleenen aan zwakken, verdrukten en slaven, zijn excellente dingen — als voorwendsels. De spraak is den mensch gegeven om zijn gedachten te verbergen.

Annexeer alles wat iets waard is. En als de sinaasappel uitgezogen is, werp de ledige schil weg.

Maak weinig complimenten met kleine staatjes, behoudens bovengenoemde voorwendsels.

Bij staten, die zich met eenige kracht verdedigen kunnen, moet bloedstorting zooveel mogelijk vermeden worden. Niet uit eenige ziekelijke sentimentaliteit voor arme Tommy Atkins; maar — intrige komt goedkooper uit dan geweld, en duimkruid dan buskruit.

Een handjevol politieke agenten doet vaak meer dan een groot leger.

Maak zooveel mogelijk tractaten met zwakkere staten. Wij als de sterkste kunnen die zoo noodig veilig verbreken. Maar de bewering (of 't waar is komt er niet op aan) dat de te annexeeren staat ze verbroken heeft, geeft ons een kostbaren schijn van recht tot annexatie in de oogen van andere lastige groote mogendheden en het Britsche zoowel als het vreemde publiek.

En schijn is alles.

Arbitrage wordt natuurlijk geweigerd, altijd of het moet geschieden door Britsche ambtenaren (à la Keate).

Hits de buitenlandsche vijanden van den te annexeeren staat op; ondersteun hen met geld — in het geheim en ontwapen hem.

Verzwak hem ook geldelijk. Beneem hem zijn vrienden en zijn crediet door laster, leugens, door oorlogzuchtige demonstraties en dergelijke.

Ondermijn het nationaliteitsgevoel. Strooi inwendig verdeeldheid. Divide et regna, drijf zoo mogelijk tot revolutie.

Laat sommige inwoners op het rechte oogenblik ons om hulp vragen.

Zij noemen zoo'n taktiek „fair play" en ze zijn hoogmoedig op het succes daarvan en hoogmoedig op hun hoogmoed.

Om dit alles nu wat duidelijker te maken, is het noodig elk der voornaamste zoogenaamde Uitlander-grieven aan de geschiedenis te toetsen.

Neem nu b. v. de dynamiet-kwestie.

Men vergete hierbij niet dat men hier te doen heeft met een fabriek van ontplofbare stoffen, waarin niet alleen dynamiet, maar ook kruit en patronen vervaardigd worden, en dat de grondstoffen voor kruit in tijd van nood wel degelijk in de Republiek kunnen gevonden worden, al komen ze dan ook wat duurder te staan dan de ingevoerde.

Tijdens den grooten Trek in 1836 was het in de Kaapkolonie van Regeeringswege verboden aan de trekboeren geweren of ammunitie te leveren. Toen het eerste troepje Boeren den Vrijstaat introk, had het een onbeduidend verschil met de Griqua's. In weerwil van genoemd verbod hadden zij toch enkele geweren en wat ammunitie; maar een sergeant met eene afdeeling Engelsche soldaten werd hen nagezonden, den Boeren hunne geweren en ammunitie afgenomen en zij met vrouwen en kinderen in de woestijn wêerloos aan wilde dieren en woeste barbaren overgelaten; verstoken van de middelen zich door de jacht van voedsel te voorzien. Spreekt nu van gruwelen (atrocities) en door wie gepleegd!

Toen de Engelschen de Republieken bij de conventies van Bloemfontein en Zandrivier vrij verklaarden, deden zij dat in de hoop dat de Boeren een voormuur zouden uitmaken voor de Kaapkolonie tegen millioenen barbaren, buiten kosten van de Kolonie of van Engeland. Aan die verwachting hebben de Boeren voldaan. Beide

conventies bepalen dat geweren en ammunitie altijd vrij in de Britsche Koloniën konden aangeschaft worden door de Boeren; maar niet door de naturellen. Bij diezelfde conventies had Engeland zich verbonden zich niet met naturellen-zaken benoorden de Oranje-rivier in te zullen laten.

Tijdens den Vrijstaat-Basuto oorlog verbood Sir Philip Wodehouse den verkoop dier artikelen aan de Boeren, zond ze aan de Basuto's, en annexeerde Basutoland op het oogenblik dat het door den Vrijstaat overwonnen was. De Baai-sche kooplui verrijkten zich met den verkoop, te Kimberley en elders, van duizenden geweren aan naturellen. Wat komt het er voor een Kaapsche Jingo op aan, al worden zijn eigen vader en moeder doodgeschoten met die geweren, zoolang hij maar geld maakt! Sir Philip ging zoover van eenige Basuto's, aan wie in den Vrijstaat geweren, alzoo gekocht, afgenomen waren op grond van de conventie van Bloemfontein, onder zijne bescherming te nemen en den Vrijstaat met bedreiging van oorlog te dwingen hun die geweren terug te geven enz. enz. Dat noemt Engeland getrouwheid aan tractaten en bepaalt nu de Transvaal bij den geest(!) der Londonsche conventie.

Dat is de oorzaak dat de Boeren begonnen in te zien, dat, als ze zelf geen ontplofbare stoffen maakten, of door een Portugeesche haven invoerden, zij weerloos zouden gemaakt worden. Dat is de oorzaak van het bestaan

der fabriek van ontplofbare stoffen in de Zuid-Afrik. Republiek; en ware de oprichting van zulk eene fabriek in Zuid-Afrika niet aan zulke enorme kosten en technische moeielijkheden gebonden, dan had men in den Vrijstaat al lang ook zoo een gehad.

Engeland wil de Transvaal annexeeren, en nu het de kruitfabriek niet geheel kan te niet doen, ziet het dus ook liever dat het monopolie in handen komt van een Britschen agent (men zegt dat de Heer CHAMBERLAIN en zijn heele familie veel aandeelen heeft en sterk persoonlijk geinteresseerd is in deze fabriek), die het materiaal in Engeland zou bestellen, met Engelsche schepen zou vervoeren en door Engelsch-Koloniale havens invoeren, ten einde dat materiaal op het physiologisch moment te kunnen terughouden (de averij aan de Moor juist ten tijde van de JAMESON-Raid was natuurlijk slechts een coïncidentie), dan dat een LIPPERT het in Duitschland bestelt, en met Duitsche schepen vervoert over Delagoabaai. En nu moeten de Johannesburgers aangezet worden de kastanjes uit het vuur te halen voor de Jingo's door hen te beduiden dat die fabriek en de Ned. Zuid-Afrik. spoorweg hen ruïneeren. En als die fabriek dan een grieve is, zien zij dan nu niet in dat Engeland en niet de Zuid-Afrik. Republiek oorzaak van die grieve is? Toch heeft deze kwestie ook een andere zijde, waarover later. (N. B. Ontplofbare stoffen zijn gevaarlijke dingen en het personeel van de fabriek mag wel met de noodige

omzichtigheid te werk gaan, of het kon haar wel eens gaan als die van Toulon, die van KRUPP en het kruitmagazijn te Kroonstad O. V. gedurende den vrijheidsoorlog).

Neem nu de N. Z. A. Spoorweg-Maatschappij. Als die er niet ware en ook geen kruitfabriek, dan ware de Transvaal voor toevoer van ammunitie geheel afhankelijk van de Britsch-koloniale havens en 't is reeds aangetoond hoe de Jingo's dat willen; alsook dat die spoorweg of Delagoa-baai of beiden voor de Zuid-Afrik. Republiek gesloten worden ten behoeve van hun alleenhandel en hun nu zeer gestremden roof van inkomende rechten op goederen, bestemd voor het Hinterland aan Britsch-Koloniale zeehavens. Bovendien is het N. Z. A. S. M.-contract zoo innig met de Transvaalsch-Portugeesche Conventie verbonden, dat eene wijziging of het vervallen van dat contract of eene onteigening of overname door de Regeering van den spoorweg, die conventie zou doen vervallen, en dat is mede wat de Jingo's willen. Eindelijk, aan dien Spoorweg is een klein leger van Hollandsche ambtenaren verbonden van wie men verwachten kan dat zij in oorlogstijd der Republiek getrouw zullen blijven, en dat zij die ambtenaren door Engelsche willen vervangen zien, is natuurlijk, als men hun plannen kent.

Nauwelijks had President BURGERS indertijd in Europa bekend gemaakt dat er goud in de Zuid-Afrik. Republiek was en dat hij een spoorweg naar Delagoa-baai wilde

maken, of het eiland Inyack bij de Baai werd door de Engelschen bezet en de Transvaal onder de bespottelijkste voorwendsels geannexeerd. Inyack verloren ze bij arbitrage en de Transvaal door den oorlog, maar de intriges met datzelfde doel hebben nooit opgehouden en moeten nu gesteund worden door de Uitlanders — die het meest door hoogere invoerrechten zouden lijden, als de Jingo's, die zij naschreeuwen, hun zin kregen.

Neem de belastingen. Direct en indirect, drukken ze natuurlijk te zwaar — volgens de schreeuwers. Hier ziet men het ongeëvenaard geval van een landje dat het meeste goud produceert van eenig land ter wereld, met het meeste profijt voor goudgravers, en voor aandeelhouders, die meestendeels in Europa wonen, en dat voortdurend een deficit in zijn schatkist heeft dat het telkens door nieuwe leeningen moet dekken. Maar dat is niet genoeg, zeggen de schreeuwers. Natuurlijk niet. De Regeering moet eerst bankroet zijn; dat willen zij, van wie zij hunne instructies ontvangen. Geld is "the sinews of war". Ontbreken die, dan valt de Regeering in duigen en het land valt machteloos in de klauwen van den altijd op de loer zittenden Britschen kat, die dan tevens het pretext heeft, als in de dagen van Sir Theophilus Shepstone — dat geldeloosheid, inherente zwakte, anarchie enz. hem wel verplichtte, de orde te komen herstellen; een geldeloosheid die hij nu druk

bezig is zelf te veroorzaken door dat aandringen op minder belastingen en het benemen van het crediet der Zuid-Afrik. Republiek door laster, openlijk aanmoedigen van oproer en oorlogsgedreig, waaronder ook de Uitlander lijdt.

Directe belastingen op de mijnindustrie zijn hier minder dan in Engeland, in Britsch-Indië, in Westralia, in Klondyke, in Charterland, ja in eenig land ter wereld. Als de mijnen eenmaal uitgeput zijn, en dat kan spoediger geschieden dan men denkt, zijn de Uitlanders, grootendeels met fortuin, terug in Europa, maar de Boeren blijven zitten met ledige gaten (shafts), ledige zakken, ledige schatkist, groote landsschuld en spoorwegen die niets te vervoeren hebben. Als Engeland de Republiek annexeert, kan men er zeker van zijn dat het niet zoo gek zal handelen als de Boeren, doch onmiddellijk veel hoogere belastingen zal opleggen.

Ook de indirecte belastingen zijn zeer matig, maar daarover later meer.

De Politie-of EDGAR-zaak is nog veel doorschijnender dan de boven genoemde zoogenaamde Uitlander-grieven. Zekere Edgar, een Kaapsche Maleijer, en dientengevolge "British subject or object" werd verdacht van moord en de politie ging om hem te vangen. Een constabel krijgt zoodra hij de deur opent, van EDGAR een slag op het hoofd met een stomp instrument dat hem het bloed over de oogen stroomt. De constabel schiet EDGAR dood.

Natuurlijk had die constabel dat niet moeten doen; maar moeten wachten tot EDGAR hem eerst doodgeslagen had, en dan eerst moeten schieten. Die domheid van een constabel gaf aanleiding tot een petitie van 21.684 Britsche Uitlanders aan Hare Majesteit, bewerende dat die Uitlanders 't niet meer kunnen uithouden, en daarom niet 't land uit willen, maar H. M. „moet hare bescherming uitstrekken tot H. M. getrouwe onderdanen in de Transvaal..... teneinde de Transvaalsche Regeering behoorlijk waarborg geve voor de erkenning hunner rechten als Britsche onderdanen". In dezelfde petitie zeggen zij: „Een behoorlijke politiemacht kan niet betrokken worden uit het volk, waaruit de burgers van den Staat bestaan; maar toch weigert de Regeering daarin personen op te nemen uit andere klassen van de zamenleving". Juist; hier komt de aap uit den mouw. De politie, die grootendeels uit Afrikaners bestaat, deugt niet. Zij moet door goedgedisciplineerde vertrouwbare (Trimble?) Engelsche Bobbies vervangen worden; dan had men tevens het voorrecht — dat Dr. JAMESON (die dappere martelaar en zondenbok voor hooger geplaatste personen) eventueel een tweede rit werd bespaard, vooral wanneer ook het gehate Hollandsche personeel van de Ned. Zuid-Afrik. spoorweg door Engelschen vervangen ware, als boven aangehaald. En dan hadden „H. M. getrouwe onderdanen in de Transvaal die bescherming" waarom zij vragen — door annexatie. Duidelijker kan het toch wel niet. Volgens volkenrecht

is zulk een petitie aan een vreemde mogendheid hoogverraad; maar de Britsche agent te Johannesburg (zoo hij die al niet geïnspireerd heeft) neemt die aan, en de Britsche Koloniale Secretaris antwoordt petitionarissen: „H. M. Regeering wenscht ernstig en spoedig een belangrijke verandering in hun positie te zien", en moedigt hen zoodoende aan tot agitatie, evenals de heer CHAMBERLAIN, die telkens openlijk verkondigt dat oproer onder sommige omstandigheden gerechtvaardigd is en zoodoende dus oproer aanmoedigt, terwijl hij de omstandigheden zelf schept.

Het jongste Politie-jaarverslag geeft stof tot nadenken. 't Is jammer dat het ook niet een vergelijkende opgave bevat van den toestand vóór het bestaan van Johannesburg. Het onderscheid kan dus slechts bij benadering opgegeven worden.

In 't afgeloopen jaar werden 66,260 misdaden gepleegd. Vóór het bestaan van Johannesburg was de doorslag niet meer dan 2000 per jaar. Op rekening van Johannesburg alléén voor één jaar komen dus 64,260 misdaden. Daar Johannesburg niet veel meer dan 64,260 inwoners telt zoo heeft het de eer één misdaad te tellen per inwoner per jaar. Toch zijn niet *alle* inwoners misdadigers; want één persoon kan wel twee of meer misdaden bedreven hebben. Maar anderzijds, daar personen, die in vroeger jaren misdaden bedreven hebben, zich in 't afgeloopen jaar goed gehouden mogen hebben; zoo kan men moeielijk tot een ander resultaat geraken, dan dat minstens de helft der inwoners van Johannesburg misdadigers zijn. Beoordeelt

men nu petitionarissen bovengemeld naar dien maatstaf, dan zouden van de 21.684 zoowat 10.842 misdadigers zijn. Maar de verhouding is grooter. Zij zelve erkennen dat er op de petitie (als ik wel heb) 230 onwettige handteekeningen zijn. Nu, als zij dat zelf erkennen, dan mogen in werkelijkheid de wettige handteekeningen bij nauwkeurig onderzoek (dat om begrijpelijke redenen nooit plaats vond) wel onbeduidend in aantal zijn, en valsche handteekening of het verleiden daartoe is misdaad. Neemt men daarbij in aanmerking dat de petitie op zichzelve een daad van hoogverraad constitueert, dan komt men tot de conclusie dat alle die petitionarissen dubbel en dwars misdadigers zijn; en dan vraagt men zich af: wie zijn de grootste misdadigers; zij die de petitie teekenden, of zij die haar instigeerden, opzonden, aannamen en bemoedigend beantwoordden? Maar 't komiekste van alles (als 't niet zoo treurig was) is dat misdadigers zelf om een meer effectieve politie vragen! Als ze geweten hadden wat die petitie behelsde, hadden zij niet hun hand geteekend; of zij moeten meenen dat H. M. bescherming zooveel beteekent als bescherming van misdaad! Echter zooals gezegd, mijn statistieken zijn onvolledig, ik mag mij vergissen, en petitionarissen en zij die de petitie ontvingen mogen „after all" allemaal heiligen zijn!

In nauw verband met de EDGAR-zaak staat de ongewenschte vreemdelingen- of uitzettings-wet; ook al een

grieve. Dat niet alle menschen, die naar goudvelden stroomen, heiligen zijn, dat leert de ondervinding in Californië, Australië, kortom overal. De meeste landen, zelfs waar geen goudvelden zijn, eischen reispassen van vreemdelingen. Tot voor kort geleden mocht niemand zich in Neêrlandsch-Indië vestigen zonder soliede borgen voor goed gedrag, en was in enkele gevallen de Regeering in dat gedrag teleurgesteld, dan waren borgen verplicht op hun kosten den delinquent naar de plaats van waar hij kwam terug te zenden. Ik hoor, die wet is nu afgeschaft. Is dat zoo, dan mocht het geraden zijn, nu de Engelsche Jingo amok loopt, die wet weêr in te voeren. In Klondyke weren de Engelschen zelf de Amerikanen. In Engeland zelf echter was men steeds uiterst liberaal op het inkomen van schurken, waarschijnlijk tot verbetering, verfijning en veredeling van het ras. En of dat er toe bijgedragen heeft om den heer Chamberlain te bewegen, zooveel mogelijk schurken in de Transvaal te forceeren, of iets anders, moet hier kortelijks nagegaan worden. 64,260 misdaden te Johannesburg per jaar, vindt de heer Chamberlain niet genoeg, en niet overeenkomstig de eischen eener beschaafde samenleving. De Transvaalsche Regeering mag geen Britsche schurken uit het land houden. En dan zijn de 1500 constabels, die de Transvaal nu employeert met een totaal uitgave van £ 280,000 op verre na niet voldoende. Zeker is het dat genoemde wet niet zooals

hij beweert met de conventie strijdt; want het is een eenvoudige maatregel van politie en van inwendig bestuur, en het is zeer opmerkelijk dat noch Duitschland noch Frankrijk noch eenige andere mogendheid, met welke de Transvaal ook tractaten heeft en wier onderdanen hier te zamen de Engelsche minstens in aantal evenaren, er aan gedacht heeft zich tegen die wet te verzetten. Toegegeven dat in Engeland meer schurken zijn dan elders; maar de heer CHAMBERLAIN wil toch niet beweren dat het er het monopolie van heeft!

Dit alles is duister; maar een licht gaat op als men aanneemt dat Engeland de Transvaal gaat annexeeren op het goedkoopst. Hoe meer schurken en bravo's in de Transvaal, hoe meer ontevredenheid zelfs onder de welgezinden, hoe meer oproer, hoe makkelijker het den vrienden en satellieten van den grooten „Squarer" valt hen op te ruien en in troebel water te visschen; hoe meer politie (Engelsche als men zijn wensch heeft) er op nagehouden moet worden en bekostigd uit de reeds ledige en met schulden bezwaarde schatkist van de Boerenregeering, hoe meer grieven er komen wegens meerdere belastingen, hoe spoediger dus die Regeering ineenzakt tengevolge van „inherent weakness and anarchy" (het pretext der SHEPSTONE-episode) en hoe spoediger JOHN BULLIJ, als Hoofd-Constabel en weldoener der wereld, moet komen om wet en orde te herstellen onder zijn eigen hier geïmporteerde schurken, met

andere dito, volgens het principe van — „set a thief to catch a thief".

Neem nu de stemrechtgrieve.

Toen Engeland zijn misdadigers naar Botany-Bay zond, heeft het er niet aan gedacht hun daar vol stemrecht te verleenen; doch datzelfde Engeland wil nu dat de Transvalers dit onmiddelijk zullen doen aan de schurken, die het hun opdringt, door belemmering in de uitvoering der ongewenschte Emigranten-wet. Meer dan een halve eeuw was de Kaapkolonie een kroonkolonie (niet een strafkolonie zooals Engeland wilde) en niemand had daar eenig stemrecht, evenmin als in Natal tot voor zeer kort geleden; nog minder in Britsch-Indië tegenwoordig; nog minder in de Transvaal gedurende de annexatie; het allerminst in Rhodesia, waar door de Maatschappij gekozen leden steeds de groote meerderheid van den Raad uitmaken. In alle landen, niet het minst in Engeland is naturalisatie kostbaar, moeielijk en niet dan na langen tijd te verkrijgen. Geen land ter wereld schenkt onmiddelijk vol stemrecht aan immigranten, nog minder aan trek- en roof-vogels, die op goud en diamanten azen, die niet het minste plan hebben zich hier voor goed te vestigen, fortuinzoekers, die zoodra ze wat geld bijeengeschraapt hebben of als de mijnen uitgewerkt zijn „home" gaan om het in „café-chantants" te verteren. Welke soort staatslieden zouden zulke menschen nu uitmaken

in een Transvaalschen Volksraad, zonder kennis van geschiedenis, taal en oeconomische toestanden van het land, zonder sympathie voor land en volk, maar met een vaderlandsliefde, ja! voor Engeland, den aartsvijand van dat land en dat volk; zittende heden in den Transvaalschen volksraad, en morgen welligt in een Kaapsch, Natalsch of Britsch Parlement (welker politiek soms lijnrecht staat tegenover die van de Transvaal) en vice versa!

Toch heeft de Transvaal elken vreemdeling na een tweejarig verblijf een beperkt stemrecht toegekend, dat, indien zij er gebruik van maakten op die schaal, waarop ze dat kunnen, hun zulk een invloed in Regeeringszaken zou geven, dat die nu reeds wel overwegend mocht worden. Bovendien hebben reeds 5000 Uitlanders vol stemrecht, m. a. w. zij hebben nu reeds veel meer rechten dan in eenige Britsche kroonkolonie; maar zij maken er geen gebruik van, omdat zij er niets om geven, daar de meesten inwendig overtuigd zijn dat ze goed genoeg geregeerd worden en dat hier voldoende rechtszekerheid bestaat, hetgeen dan toch ook wel blijkt uit het feit, dat er voortdurend nog immigranten instroomen en dat b. v. alleen in de laatste vijf maanden nieuwe maatschappijen hier zijn geregistreerd met een gezamentlijk kapitaal van niet minder dan £ 15.391.398, waarvan de aandeelen meest allen boven pari genoteerd worden. Maar wat de principalen van petitionarissen willen, die in Engeland openlijk verkondigen dat revolutie in de Transvaal ten

volle gerechtvaardigd is, en die een kantoor hebben geen honderd mijlen van Downing-street, is vol stemrecht voor petitionarissen (waarbij zij Britsch onderdaan blijven), opdat zij zitting mogen hebben in den Eersten Volksraad, onder contrôle van den heer CHAMBERLAIN, die blijft beweren, dat de Transvaal een vazal-Staat van het Suzereine Engeland is. Als men dan weet dat de Hoogste Macht in den Staat in handen is van dien Raad, en dat alleen daar en in den Uitvoerenden Raad buitenlandsche zaken en staatsgeheimen worden behandeld — dan kan men de rest wel begrijpen.

Ieder, die onbevooroordeeld kan denken, moet erkennen, dat hier eene moeielijkheid bestaat. En die wordt nog verzwaard door de consideratie, dat vreemdelingen met heel andere belangen dan de oude stabiele ingezetenen nog bij duizenden instroomen, en door de bittere ervaring, die de Republieken opgedaan hebben van hun vroegere vrijgevigheid in zake stemrecht. Want nu nog in den Vrijstaat en vroeger in de Zuid-Afrik. Republiek krijgen en kregen vreemdelingen vol stemrecht na zeer kort verblijf — maar!

Nauwelijks hadden de Boeren zich in Natal behoorlijk gevestigd, of zij zonden den Gouverneur der Kaapkolonie een voorslag van een alliantie, waarbij alle Britsche en Kaapsche handelsbelangen zouden verzekerd zijn geweest. Het antwoord was — annexatie door soldaten. Dat kwam omdat een paar Kaapsch-Engelsche kooplui, die de Boeren daar vonden onder het bestuur van DINGAAN,

en die van de Boeren bescherming tegen de zwarten vroegen en verkregen, in 't geheim depêches zonden naar de Jingo's aan de Kaap, die niet tevreden waren hun handel verzekerd te zien, maar het plan vormden het Boeren-Hinterland van zijn rechtmatige invoerrechten te berooven, ook in Natal, dat onder Kaapsch bestuur zou blijven, en hunne ammunitie af te snijden in geval van verzet, welke Jingo's den Gouverneur bewogen het land te annexeeren onder voorwendsel van bescherming der zwarten.

Gedurende den Vrijstaat-Basuto-oorlog zonden verscheidene in den Vrijstaat stemgerechtigde Uitlanders te Fauresmith en elders in den Vrijstaat memories, verzoekende om annexatie door de Britsche Regeering naar den Gouverneur der Kaapkolonie, die dezelve ontving en opzond naar den Secretaris voor Koloniën. Één Uitlander, Lid van den Volksraad, die natuurlijk zooals de andere leden gezworen had de onafhankelijkheid des Lands te handhaven, verscheen als zoodanig in den Volksraad, met een memorie voor annexatie in zijn zak, en toen hij in den Raad daaraan herinnerd werd, had hij geen ander dan het lamme excuus, dat het in het belang van het land was.

Door dergelijk verraad, gepleegd door Uitlanders, meest Britsche, en door de gewone voorwendsels, intriges en machinatiën, werden door Engeland van den Vrijstaat de Diamantvelden gestolen enz. enz, Dienaangaande zeide

Sir ARTHUR CUNYNGHAME, toen opperbevelhebber van de militaire macht in Britsch Zuid-Afrika mij: „It is downright robbery and every English gentleman feels ashamed of it". Maar hij was ouderwetsch en vele gentlemen, die zich nu met Zuid-Afrikaansche politiek inlaten, schijnen een anderen moreelen code te volgen, waaronder echter Boeren, Britten en Uitlanders moeten lijden.

Maar de onbeschaamdste openbaring van Uitlandersverraad, met Britsche opruiing en medewerking, vond plaats kort voor de annexatie der Transvaal door Sir THEOPHILUS SHEPSTONE. — Te Pilgrimsrest en in andere deelen der Transvaal bevonden zich toenmaals vrij wat Engelschen, die toenmaals volstemgerechtigd waren. Tijdens den Secoecoeni-oorlog (hoe ontstaan en door wie aangemoedigd, zullen we nu maar daar laten) zond het meerendeel van genoemde Engelschen memories naar den Kaapschen Gouverneur en naar Sir THEOPHILUS, verzoekende om annexatie, welke memories die Gouverneur en die diplomatieke Agent aannamen en naar de Britsche Regeering zonden, die door middel van Sir THEOPHILUS de Transvaal annexeerde, zooals hij *openlijk zei* en schreef, grootendeels op grond van die memories.

'T klinkt ongeloofelijk maar hier is een extract uit de Proclamatie van Sir T. SHEPSTONE van den 12^{den} April 1877: „... And whereas I have been satisfied by the numerous addresses, memorials and letters, which I have received... that a large proportion of the inhabitants

of the Transvaal see ... the urgency and imminence of the circumstances by which they are surrounded ... and therefore earnestly desire the establishment within and over it of her Majesty's authority and rule ... Now therefore I do ... proclaim that ... the territory heretofore known as the South-African Republic ... shall be British territory."

Wanneer men nu tevens weet dat het meerendeel dier memories ter teekening werd voorgelegd door agenten van Sir THEOPHILUS zelf; wanneer men weet dat niemand in de Transvaal *na* de annexatie de Britsche Regeering dieper vervloekte dan die agenten zelf; dan vraagt men zich af: hebben we in 1899 niet een eenvoudige repetitie van 1877 en hebben we niet te doen met diezelfde Britsche Regeering, die wel ontkent aan de gemeene streken van zijn agenten deel te hebben, maar dan toch hen zijdelings steunt en profiteert van hun werk? Maar dat ontkennen begint thans voor die Regeering ietwat moeielijk te worden, nu de Engelsche Vice-Consul te Johannesburg niet alleen zelf een werkzaam aandeel neemt in het opstellen van bovengenoemde petities aan zijne Regeering, maar op een publieken feestmaaltijd in het oproerig Johannesburg tot anti-Boer-beweging aanwakkert door uit te roepen: „we hopen dat de Transvaal over een tijd daadzakelijk een deel zal zijn van het groote Britsche Rijk."

En omdat zij nu niet meer kan ontkennen, begint zij

oproerstoken in vreemde landen openlijk te verdedigen en als gewettigd aan te prijzen.

Wanneer dus, zooals gerapporteerd, de heer CHAMBERLAIN in 't Engelsch Parlement gezegd heeft dat „het aannemen der petitie van Transvaalsche inwoners door de Britsche Regeering wel is waar een ongewone handelwijze; maar dat de stand van zaken in Transvaal eveneens zeer ongewoon was;" en de „London Times" zegt: „Dat er geen voorbeeld van was; maar de Transvaal is een klein land en het machtige Engeland moet dus maar een voorbeeld scheppen dat tegen alle gebruik is," dan hebben beiden gelijk in zooverre „dat de stand van zaken ongewoon is", want geen land ter wereld, zoo klein als de Transvaal, heeft zoo lang zijn onafhankelijkheid weten te handhaven tegen zulke machtige en gewetenlooze schurken, en tegenover een klein land vergeet Engeland altijd zijn „fair play". En „dat er geen voorbeeld is voor dergelijke handelwijze", ook daarin heeft de „Times" gelijk, behoudens een kleine beleefde observatie: — zoo'n voorbeeld bestaat niet *bij beschaafde volkeren;* maar de „London Times" hoeft zich niet in 't zweet te werken om zoo'n voorbeeld te scheppen voor Engeland; want voor eeuwen hebben in Zuid-Afrika en elders die voorbeelden, van de zijde van Engeland zoo goedgunstiglijk aan de onbeschaafde Boeren verstrekt tot hun veredeling, en bij twintigtallen te tellen — het grondprincipe uitgemaakt van de Engelsche politiek. Daardoor

zijn de Engelschen de paria's der blanke rassen; doch troosten zich met hun „splendid isolation". Daarom is elke kleinere staat bevreesd vriendschaps(!)-tractaten met Engeland aan te gaan; daarom schuwt men in Fransche en Duitsche koloniën Engelsche immigranten als de pest; daarom is „perfide Albion" geen ijdel verwijt; daarom en omdat de woekeraars door hun geld een vat op de landen krijgen die zij willen uitzuigen, zou de Transvaalsche Regeering het verbod om naar goud te graven niet herroepen hebben, ware het niet dat de Kaapsch-Engelsche Jingo's door hun roof van invoerrechten haar verplicht hadden tot het maken van een Pretoria-Delagoabaai-spoorweg, die zonder goud niet tot stand kon komen. Dat dat goud hun zóó duur te staan zou komen als thans de ervaring leert, dat had men zeker toen niet verwacht.

Wanneer dus de Boeren (en zij niet alleen) al lang tot de conclusie zijn gekomen dat elk Engelschman in elk vreemd land waar hij gastvrij ontvangen wordt per se den landverrader speelt: „il y a de quoi". Goddank echter dat zij hierin overdreven oordeelen; want er zijn nog wel 6000 Engelschen op aarde, die de knieën voor Bäal niet gebogen hebben. Maar dat de Boeren, na de bittere ondervinding door hen opgedaan, een beetje huiverig zijn om het Trojaansche paard in te halen en alle Engelschen, die bij duizenden hier plotseling ingestroomd zijn, zoomaar op eens vol stemrecht te geven

en qualificatie voor den Eersten Volksraad, is begrijpelijk voor ieder in Zuid-Afrika, die Zuid-Afrika kent.

Nu wil de Heer CHAMBERLAIN de Transvaalsche Regeering hiertoe dwingen door middel van een beweerde suzereiniteit, die de Boeren betwisten! 'T is hem niet genoeg dat de Londonsche conventie de Boeren verhindert bij vreemde Mogendheden recht te zoeken. De Boeren zijn bereid dat en alle andere geschillen aan arbitrage door een vreemde onpartijdige Mogendheid te onderwerpen, en de Heer CHAMBERLAIN, die wel den moed heeft TOMMY ATKINS naar Zuid-Afrika te zenden om hem door Boeren te laten doodschieten, zoolang hijzelf te London veilig in zijn leuningstoel zit — durft niet; zoo min als Sir PHILIP WODEHOUSE en Lord KIMBERLEY durfden in de Vrijstaat-Basuto en Diamant-veld kwesties. Hij weet dat hij de zaak verspelen zou en dat er meer vuile practijken zouden uitkomen, die maar liever onder een dekmantel moeten blijven. Hij zegt nu wel: „hij wil de Transvaal niet annexeeren". Zeker. Als de goede Johannesburgers nu maar voor hem de kastanjes uit het vuur willen halen en de Transvaalsche Regeering dwingen tot het verleenen van vol stemrecht aan hen en zij daarin slagen — dan *is* de Transvaal feitelijk geannexeerd, zonder soldaten en zonder kosten voor de Britsche Regeering, en dit is altijd een groote consideratie — voor een koopman.

En daar is haast bij. Welstaanshalve kon nu Engeland zich niet meer aan de vredes-conferentie in den Haag

onttrekken, zooals het dat deed in 1863, toen Napoleon III een dergelijken voorslag deed als thans de Tsaar. Reeds heeft de Heer Brodrick in het Lagerhuis verzekerd: „Dat de Britsche Regeering gereed zal zijn hare uiterste pogingen aan te wenden om het principe van toevlucht tot arbitrage en bemiddeling te bevorderen ten einde oorlog te voorkomen".

Reeds hebben de Britsche en Russische afgevaardigden ter conferentie zich daarover vrij wel verstaan. De Engelschen worden bang voor het continent van Europa en terecht: „the sins of nations as well of individuals come home to roost", en soebatten Amerika en Japan om hulp en moeten dus wel aan het continent wat toegeven, voor het oogenblik. Maar de toegang tot die vredes-conferentie wordt aan de Republieken in Zuid-Afrika ontzegd. Moest het continent aan Engeland ook iets toegeven? In den donkeren hoek van donker Zuid-Afrika wordt arbitrage geweigerd, omdat de Engelschen nog haastig een paar Republiekjes willen inpalmen, vóór-dat het arbitrage-schema meer uitbreiding krijgt. Zij vergeten dat: „wat in een donkeren hoek geschiedt, van de daken gepredikt zal worden", vergeten dat de Vredevorst het oog heeft op den donkeren hoek huns harten, en tenzij zij aan die kleinen recht doen wedervaren, ook hun wel eens mocht toeroepen: „Judas, verraadt gij mij met een kus?"

Dat de grieven in het algemeen en de stemrecht-

grieve in het bijzonder, niet zoo ernstig zijn als de Engelschen voor hunne annexatie-doeleinden dat wel willen doen voorkomen, blijkt voldoende uit een tegenpetitie met 25,000 *bona fide* handteekeningen van *blanke* Uitlanders alhier, meest continentalen, waarin zij zeggen: „..... wij weten en vertrouwen dat, indien er eenige grief mocht bestaan, wij die uit den weg kunnen ruimen tusschen ons en het Gouvernement (der Zuid-Afrik. Republiek) zonder tusschenkomst van eenig vreemd Gouvernement of zonder advies der kapitalisten". Uit het bovenstaand blijkt genoegzaam dat zij er veilig bij hadden kunnen voegen: ware het niet voor de Engelsche Uitlanders en de Engelsche Regeering, die altijd met hen knoeit, dan hadden wij continentale Uitlanders het stemrecht al lang gehad. De zoogenaamde stemrechtgrieve zoowel als de andere zijn veroorzaakt door de Engelschen, niet door de Boeren, en nu klagen de Engelschen over grieven, die zij zelf veroorzaakt hebben! Zoodra de Engelschen een eerlijke politiek volgen, vervallen de grieven van zelf.

Kapitalisten hebben hun lot ingeworpen met de Kaapsche en Engelsche Jingo's en samen hebben zij een drievoudig roofverbond gesloten. Kapitalisten, „trust- and corner-mongerers, limited liability company-promotors et hoc genus omne" hooren bijzonder in kolonies 't huis. Die schacher- en zwendel-talent bezitten kunnen daar

uit de eenvoudige inwoners geld maken. Met dat geld maken zij meer geld. Zij zuigen dan zoo'n staat of kolonie uit als een oranje-appel en werpen de schil weg. Hebben zij hier vol stemrecht en zitten zij in Eersten Volksraad en Uitvoerenden Raad, dan moet dat noodwendig hun edel streven zeer vergemakkelijken. Zij zullen dan *zeggen* dat dit streven bestaat in de ontwikkeling der mijn-industrie; maar wat ze „more majorum" zullen *doen* is hun eigen zakken te vullen ten koste der industrie als een geheel, onder eerlijke hardwerkende ingezetenen van Johannesburg, waar ze nu reeds mêe beginnen, door b.v. de werkloonen van hun arbeiders te *verminderen* (N. B. zoodra de Regeering den prijs van dynamiet met 10 shillings per kist verminderd had), door op toekenning aan hen van de Bewaarplaatsen aan te dringen (iets waarbij de schatkist zou lijden of nieuwe belastingen zouden moeten worden opgelegd, beide dingen die Engeland wil); door in het geniep de mijnen naar amalgamatie en het compound-stelsel te drijven, zooals ze te Kimberley deden, en waarin ze alleen worden tegengegaan door die Transvaalsche Regeering, die Johannesburg, dat onder dat streven der kapitalisten lijdt, weg wil hebben enz. enz. Om de belangen der oude burgers geven kapitalisten niets.

Rhodesia is „played out". Het heeft zeer veel goud opgeleverd — uit de zakken der goedgeloovige aandeelhouders: arme predikanten, weduwen en weezen, meest

in Europa. Men tracht het nu nog op te houden door een krankzinnig trans-Afrikaansch telegraaf- en spoorwegplan, waarvan men kan lezen in een uitgave van de „Cape-Monthly-Magazine", gedateerd 10 jaren vóórdat de Heer C. J. Rhodes voeten in Afrika had gezet; maar nu eerst is de tijd rijp om Afrika rood te verwen — met menschenbloed, om geld. Zonder geld kan noch de Chartered Company staande blijven, noch dat telegraaf- en spoorwegplan volvoerd worden. In Europa, dat lont begint te ruiken, gaat het moeielijk het te krijgen, en nu moet het uit de Republieken *geperst* worden, liefst door amalgamatie daarmede, waardoor tevens het verloren crediet der Chartered zou hersteld worden.

Letterlijk *geperst*. De Pers, van welke verwacht werd, dat zij waarheid zou verkondigen en zou strekken tot leering, opvoeding, beschaving en veredeling van den mensch, heeft zich (vooral in landen met vertegenwoordigenden regeeringsvorm) behoudens weinige uitzonderingen aan Regeeringen en Squarer-capitalisten, die regeeringen beheerschen en dus eigenlijk despoten geworden zijn, verkocht. Leugenachtige, verdraaide of overdreven berichten en grieven worden hier gefabriceerd door editeurs of politieke agenten (betaald door de Jingo's in Engeland), verzonden naar een kantoor, geen honderd mijlen van Downing-street, alwaar zij in overeenstemming met een oneerlijke Jingo-Imperialistische politiek worden

gewijzigd en geformuleerd, zoodanig teruggezonden naar Johannesburg waar ze de goede gemeente zoo lang in de ooren geblazen worden tot zij er zelf aan gaat gelooven. Dan schreeuwt zij die uit in oproerige meetings en petities aan het Britsche gouvernement (wel wetende dat dit haar altoos steunt en de Transvaalsche Regeering daartegenover machteloos is), die naar Engeland worden gezonden (eigentlijk geteekend teruggezonden) en in Europa bekend gesteld en voorgesteld als oorspronkelijk en uitsluitend van een verdrukte Uitlander-bevolking alhier uitgaande, en als Boeren-gruwelen (atrocities) opgedischt.

Tegenover dien "vicious circle", dien macht des Satans, staat de Transvaal hulpeloos. De Hollandsche Pers, die Afrikaner en Boerenbelangen voorstaat wordt in Zuid-Afrika niet gelezen door de Engelschen. Zij *willen* niets van de waarheid weten, waar die soms hun hoogmoed kwetst of tegen hun belang schijnt te strijden. In Engeland, in de heele wereld verstaat niemand Hollandsch behalve in Holland. De Zuid-Afrikaansch-Hollandsche pers en literatuur, die de Boeren-zijde der politieke kwesties weêrgeeft, heeft dus weinig macht in Zuid-Afrika en in 't geheel geen daarbuiten, behalve in Holland, dat zoowel Engelsch als Hollandsch verstaat; waar men dus ook een kijkje aan de andere zijde der medaille heeft, en waar de opinie over Zuid-Afrikaansche zaken dan ook anders is dan elders. Maar het kleine Holland kan de Transvaal weinig helpen. Bij de minste betooning van

sympathie met de Boeren ondervindt het den terugstoot in Atjeh of in Borneo. En aan 't Engelsche volk kan men niet kwalijk nemen dat het tegen de Boeren gekant is, daar het niet dan eenzijdige berichten krijgt, en daarom steunen zelfs welgezinde en eerlijke menschen daar de Jingo-politiek hunner leiders in goed vertrouwen. Dat gaat zoover dat zelfs een STEAD schrijft: "No one can deny that the grievances of the Uitlanders are substantial.... If only the Uitlanders were Armenians or Finns, how different would be the tone of many Englishman!" Hier worden de Uitlanders met Armenians en de Boeren met Turken vergeleken, die gruwelen "atrocities" op hen bedrijven. Als die lieve eerlijke Mr. W. T. STEAD eens een lang bezoek aan Johannesburg wou brengen, dan zou hij daar lang naar Boer-atrocities zoeken en een boek kunnen schrijven, getiteld: "If Christ came to — London!" De Boeren zouden zich verheugen over zijn bezoek — de Britten niet. Het bewijst hoe een persistente leugenpers er in geslaagd is zelfs het eerlijke goedgezinde deel van het Engelsch publiek zand in de oogen te strooien ten nadeele van dat publiek en van de Boeren, maar ten profijte van de private zakken van hun Jingo-leiders, die zich nu in hunne booze handelingen gesteund voelen door een publieke opinie, die zij zelf door leugens gefabriceerd hebben. 't Is een rare wereld! Bijna de heele pers staat onder den invloed van partijen. Een onpartijdige partij bestaat niet. De waarheid krijgt men dus

moeielijk gedrukt. En dan scheldt men op Russische Regeerings-censuur.

Om Boeren-ideën in Engelsche couranten te publiceeren krijgt men moeielijk gedaan; doch gelukt het, dan vervallen die couranten door gebrek aan ondersteuning, en er mankeert nog maar één ding aan de absolute volmaking van die kolossale leugen-fabriek, namelijk dat H. M. een nieuwe Ridder-orde instelle voor bekwame Jingo's en Jingo-editeurs: die van den Inktvisch; een dier dat de aanvallen op zijn prooi verbergt achter een wolk van inkt.

Wat kan de Transvaal daar nu tegen doen? Ik kan haar niet aanraden een dolle pers te muilbanden. Zij moet dat liever aan Engeland overlaten, dat dit deed in de Kaapkolonie in de dagen van FAIRBAIRN en doet in Indië en Ierland, kortom overal waar het goed vindt. Deed men het hier, dan ware het een „atrocity" en het zou zeker wêer strijden met die ongelukkige conventie, zooals alles wat niet met de Jingo-politiek strookt. Een conventie, de Transvaal onrechtvaardiglijk afgedwongen met het mes op de keel door den grooten Bully.

Bovendien, welbeschouwd kunnen de wonden door de pers geslagen slechts door de pers geheeld worden. Het eenig tegenwicht tegen dien welgeorganiseerden leugenveldtocht is de organisatie van een waarheids-verkondiging hier, die haar geschriften publiceert in Amerika, Duitschland en Frankrijk in de talen dier landen; dan en dan alleen

zal de waarheid haar weg wel vinden — ook naar Engeland, al zij het dan langs een omweg.

Engeland wil de Republieken annexeeren. Kon men hun Hollandsch-nationaal gevoel verdooven en voor een Engelsch doen plaats maken, dan zou er bij hen veel minder tegenstand zijn tegen dien maatregel. Met dat Jezuietisch doel heeft men ook een taal- en onderwijs-grieve uitgevonden.

Heeft iemand er wel eens aan gedacht of de Boeren ook grieven kunnen hebben tegenover Engeland en de Engelsche Uitlanders? Zoo niet, dan moet toch het bovenstaande wel eenigermate zijn oogen geopend hebben. En die er meer van wil weten, die moet maar eens de werken van THEAL lezen, den grooten Afrikaanschen historicus, een onpartijdig Uitlander, vijf groote dikke boeken, waarvan er zeker twee met dergelijke *ware* Boeren-grieven gevuld zijn; of als dat voor Uitlanders, die hier willen politiseeren te veel moeite is, het kleine boekje van HARTLEY WITHERS, een onpartijdigen Engelschman, getiteld: „The English and the Dutch in South-Africa", of als ook dat te veel is, het laatste kapittel daarvan, zijn „Conclusion", een paar bladzijden.

Maar wat hier meer speciaal moet onderzocht worden, is, of de Boeren *thans* geen grieven hebben tegen de goud- en diamantgravers, die den mond zoo vol hebben

van hun grieven tegen de Boeren, en wat de Boeren nu eigentlijk gewonnen hebben met de liberale openzetting voor die gravers van de groote rijkdommen, die hun grond bevat. Want telkens wordt hun van de andere partij verweten, dat het door de goud-industrie is dat de Transvaal zoo rijk is.

Zooals vroeger reeds met een enkel woord aangehaald is, bestond nog in het begin van het bestuur van President Burgers hier een wet, waarbij het graven naar goud verboden was. Men wist uit de geschiedenis der Diamantvelden als anderszins wat de gevolgen zouden zijn, ofschoon men ze zich toenmaals niet zoo erg voorstelde als wat men thans ziet gebeuren. Maar anderzijds werd het Kaapsch-Engelsch-Jingo uitzuiger-systeem in zake den roof van douane-rechten, verbonden met belemmering van toevoer van ammunitie bovengemeld, steeds onbeschaamder, en een Delagoa-baai spoor werd hoog noodig. Burgers zat nu tusschen twee vuren. Zonder goud geen geld en geen crediet voor dien spoorweg-bouw; met goud annexatie door Engeland vroeg of laat. Hij stelde de goudgraverij open en trachtte een spoor te bouwen. De Engelschen trachtten den spoorweg te belemmeren door het bezetten van Inyack nabij Delagoa-baai, door de Mac-Murdo en andere intriges, en bovendien annexeerden de Engelschen zijn land, welks onafhankelijkheid na een bloedigen oorlog slechts ten deele hersteld werd. Daarna bleef de goudgraverij opengesteld en de

JAMESON-sluiptocht met Uitlander-verraad ligt nog versch in het geheugen, en daarvoor is geen compensatie gegeven, omdat Engeland zich gerechtigd acht met een klein land te doen wat het wil.

En wat hebben de Boeren nu?

Sedert een Uitlander-bevolking (die zich progressief noemt) het land overstroomde, heeft ze civilisatie (syphilisatie) bij de ton hier ingevoerd. Deze vreeselijke ziekte, die hier vroeger bijna onbekend was, is nu zoo zeer verspreid onder de Kaffers dat men naauwelijks één onder hen aantreft, die daarmede niet besmet is, en het ergste is, dat die besmetting zich in zeer vele gevallen op onschuldigen overplant onder de Boeren en hunne vrouwen en kinderen. Hoeveel de Regeering betaald heeft aan doktersloon om deze pest te keer te gaan, en dat slechts met gedeeltelijk succes, zou de Thesaurier-Generaal kunnen zeggen, en zal zeker een aardig sommetje beloopen.

Voordat de goud- en diamantgraverij hier aan de gang was, kreeg een Boer hier twee tot drie pond sterling per mud voor zijn koorn of meel, en betaalde zijn werkvolk een vaers of £ 3 *per jaar*. Maar nu door de spoorwegen, die meest om der wille van de goudgravers daargesteld zijn, Kaapsch, Australiesch en Amerikaansch meel ingevoerd wordt, dat te Johannesburg verkocht wordt tegen p. m. £ 1 per mud; nu de Johannesburgers £ 3 *per maand* aan Kaffers betalen, wat de Boer niet kan geven, is hij feitelijk van alle werkvolk verstoken

en, om kort te gaan, in verband met zekere natuurlijke landbouw-plagen, over het geheel genomen geruïneerd, oneindig veel armer dan ze ooit te voren vóór de goudgraverij waren, en er heerscht onder hen hongersnood.

En nu de Regeering zekere matige protectieve inkomende rechten heft op Boeren-producten, zooals men ook wel in de Kaapkolonie en elder doet, schreeuwen de civiliseerende progressieven van uit hunne paleizen, en ter gelegenheid van champagne-dinners, over die onuithoudelijke grieve dier drukkende indirecte belastingen en „Boer-atrocities". Om dat beschaafde en zedelijke stadje (waar gemiddeld 200 crimineele gevallen per dag voor de gerechtshoven komen) in orde te houden, is een leger van constabels noodig. Is er dat niet, dan petitioneert men aan de Koningin om betere protectie. Is er dat wel, dan schreeuwt men over zware belastingen. Wil de Regeering aan mijn-menschen en kapitalisten geen concessiën of monopoliën (zooals b.v. nu kortelijks bewaarplaatsen) verleenen, dan schreeuwt men over verdrukking, en verleent de Regeering die wel, dan schreeuwt men over omkooperij of over het gebrek aan alle staathuishoudkundige wetenschap bij die domme Boeren. Om oproerige Kafferkapiteins, al dan niet door zekere schreeuwers zelf opgestookt, en de Kaapsche en Engelsche Jingo's van hun lijf te houden, hebben de Boeren een artillerie, forten en krijgsmateriaal noodig. Natuurlijk schreeuwen de Jingo's: „Geldverkwisting, gewelddadige onderdrukking!" Door

het Jingo-dom is de schatkist ledig en heeft men hier een groote landsschuld, en nu schreeuwen diezelfde Jingo's: „bad administration"! Als de 40 millioen Engelschen in Engeland eens plotseling door 80 millioen Uitlanders werden overrompeld, dan zou ik wel eens willen weten of de Engelschen hun dadelijk vol stemrecht zouden geven en hoe de administratie zou zijn. Kortom de Jingo's schreeuwen altijd en zullen altijd blijven schreeuwen, wat men ook doen moge.

Zij hebben geen noemenswaardige grieven en weten dat ook wel, maar stellen hun vertrouwen in raddraaiers als de Imperial-Leage aan welks hoofd de Heer Cecil Rhodes staat. Ze schreeuwen totdat zij zelven of Engeland het roer des Staats in handen hebben; daartoe moet dat schreeuwen dienen, hun voorgeschreven door dat kantoor, geen honderd mijlen van Downingstreet.

En dan, als zij hun zin hebben, dan eerst zal de eerlijke, welgezinde, bevolking van Johannesburg schreeuwen, en dan met recht. Maar het handjevol Jingo's en kapitalisten, dat hen opstookte zal — lachen. Terwijl niemand er aan schijnt te denken dat de Boeren de eenigen zijn die door dat alles *ware* grieven hebben; omdat zij niet zoo als stoute kinderen die uitschreeuwen.

Toen Dr. Jameson zijn sluiptocht deed om de Boeren te schieten, te berooven en aan zich en de zijnen te onderwerpen, en toen de Boeren hem en zijn troep met de wapens in de hand gevangen namen, hadden

ze volgens volkenrecht hen door den krijgsraad kunnen doen fusilleeren. Ze deden dat niet, maar overhandigden hem aan het Britsche gouvernement, dat slechts JAMESON (die eigentlijk onschuldig was) strafte met 6 maanden in de Holloway-goal.

Toen zekere Liga-menschen, geassisteerd door den Britschen Consul oproerige petities naar het Britsch Gouvernement zonden met het doel de Boeren-regeering omver te werpen, hadden de Boeren volkomen het recht de belhamels te hangen. Zij deden niets. Maar als men met krijgsgeweld hen van hunne onafhankelijkheid wil berooven, dan zullen zij, die nooit de wapenen tegen de Engelschen opgenomen hebben dan in zelfverdediging, dat weder doen. God verhoede dat die dag kome! Hun voorvaderen hebben tachtig jaren aaneen gevochten tegen het toenmaals machtige Spanje tot zij vrij waren. Spanje bestreed hen om de eenheid der kerk te handhaven. Een verkeerd begrepen doch in den grond niet onedel principe. Het verwarde slechts de Kerk met den godsdienst. Maar Engeland bedriegt, beleedigt, berooft, mishandelt, bevecht en vermoordt de Boeren meer dan eene eeuw — om geld. En de Wereld ziet dat aan zooals een stierengevecht; 't amuseert haar. Arme stier!

Zijn wij dan in de laatste vier eeuwen niet zedelijk achteruitgegaan indien wij, (de wereld) zulke dingen toelaten en handelt Engeland thans niet meer barbaarsch dan Spanje toen?

Hebben enkele eerlijke welgezinde Uitlanders te Johannesburg, die onbedacht hun namen op petities aan de Koningin zonden, wel eens ernstig nagedacht, wat hun lot zou zijn, indien zij, die hen daartoe aanzetten, hun zin hadden?

Iedereen, of zoo goed als iedereen die hier komt, had dan vol stemrecht, en was verkiesbaar als lid voor den Eersten Volksraad en voor de hoogste staatsambten. Men moet niet vergeten, dat onder een zoo vrijzinnig Bestuur de Boeren niet zouden kunnen of mogen uitgesloten worden, en dat die te zamen met de continentalen, die zeker met hen een coalitie zouden aangaan, een meerderheid zouden vormen tegenover een Engelsche oppositie. Maar een oppositie die in kwaliteit en kracht ruimschoots aanvult, wat zij in kwantiteit mist. Eene oppositie gekozen uit en door de Reformer-kapitalistengroep, en de Imperial-League, menschen die allen nu nog den grooten Squarer en Privy-Councillor als hun hoofd erkennen, evenals ten tijde van den JAMESON-raid; door hem gesteund, geldelijk en moreel. Eene oppositie bezield met dezelfde bedoelingen als voorheen, die zij steeds openlijk verkondigd hebben, namelijk, om bovenal de annexatie der Republieken door Engeland te bewerken, in welke bedoelingen bij zulke menschen, met de geschiedenis voor oogen, een eed van getrouwheid aan de Repubiek weinig verandering zal brengen, vooral wanneer die eed blijvende trouw aan hun oud Vaderland niet uitsluit, zooals de Britsche Regeering wil.

De Regeering heeft dan met de zelfde moeilijkheden te kampen, waaronder de tegenwoordige gebukt gaat. De intriges der Kaapsche Jingo's, gesteund door de Britsche Regeering, gaan onvermoeid voort; maar met beter succes, want de oppositie is op hunne hand, waaronder ook de Uitlanders lijden. Kafferoorlogen breken uit, zooals altijd wanneer het noodig is, en nu moeten alle Uitlanders, nu burgers, geworden niet alleen de voorrechten van 't burgerschap smaken, maar ook de plichten daaraan verbonden nakomen, en moeten de ridders van de pen, de el en de weegschaal die nooit iets anders gehanteerd hebben, commando-dienst doen te paard met roer en bandelier. Het alternatief is een staand leger, wat meerdere belastingen eischt. Maar toch, algemeen stemrecht is een voorrecht!

Laat ons in verbeelding een vluchtigen blik slaan op Regeering en Volksraad der toekomstige, alzoo geconstitueerde Republiek. De oude President, de Staats-Secretaris, de Thesaurier en de Commandant-Generaal hebben bedankt. De nieuwe Generaal is ingekomen door de Liga; de anderen door een continentale contra-Liga. Aäron Whiskikoff is nu President en wil de knoet en een dictatorschap hier invoeren, daar men anders den rommel niet in orde houden kan. Freiherr Schult von Schwindelmayer is Staats-Secretaris en beweegt hemel en aarde om „Bratwurst" en „Sauerkraut" vrij van belasting en invoerrechten over Swakopsmond in de Duitsch-Zuid-

West-Afrikaansche bezittingen te laten invoeren. Door zijn invloed bij Regeering en Volksraad zou hem dat al lang gelukt zijn, maar de Kaapsche Gouverneur heeft zich daartegen verzet als zijnde strijdig met Kaapsch-Britsche handelsbelangen, de conventie, de suzereiniteit, het Paramount-Powerschap enz. Daarover hebben heftige vertoogen plaats gevonden tusschen de kabinetten van St. James en Berlijn. De „Kölnische Zeitung" meent dat er tusschen die kabinetten een compromis zou gesloten zijn, waarbij Engeland de vrije hand krijgt in Zuid-Afrika en Duitschland in China. Maar de „Figaro" houdt vol, aangezien de Duitsche handel op China van geen beteekenis is noch ooit kan worden in vergelijking van dien handel op de Britsche Koloniën, dat indien Duitschland toestemt in Imperial Federation, Engeland iets beloofd moet hebben in zake Elzas-Lotharingen als equivalent, en eindigt zijn artikel met de woorden: „Tenzij Duitschland en Frankrijk zich verstaan omtrent handels- en koloniale belangen zal Frankrijk het lot van Spanje deelen, en 't is alleen onze kinderachtige revanche-politiek die Engeland het handelsmonopolie zal bezorgen".

Schelm Daantje Schraapman is nu Thesaurier-Generaal en kan altijd zeggen waar de dubbeltjes blijven; maar doet het niet.

De Voorzitter opent de vergadering van den Eersten Raad met een plechtig: „Let us pray". Monsieur le Baron

Forçat de la Galère vraagt het woord en houdt vol dat, wanneer men de mijn-industrie wil bevoordeelen, dan moet men dat indirect doen door de kapitalisten direct te bevoordeelen; 't is veel makkelijker en beter. De kapitalisten zijn het ruggemerg van het Land. Van hen kan men ook dankbaarheid verwachten, niet aan hem zelf „parbleu" —, maar aan de schatkist, en wat kan men verwachten van het volk „cette canaille"!

Sir Mozes Moneyproud is nu aan het woord en zegt dat hij van al het gesprokene geen woord verstaat; dat de Raad toch behoorde te weten dat elk fatsoenlijk mensch op deze en de andere planeten Engelsch verstaat en spreekt, weshalve men moest beginnen met te besluiten de Engelsche taal als de officieele taal te erkennen. Daarop ontstaat een geraas dat hooren en zien vergaan. „Orde, orde!" — schreeuwt de Voorzitter, maar te vergeefs. De Engelschen schreeuwen: „Engelsch, Engelsch, we never shall be slaves". De Duitschers schreeuwen om Duitsch en zingen: „Du lieber Gott kannst ruhig sein; fest steht und treu die Wacht am Rhein!" De Franschen zingen uit Charles VI: „Guerre aux tirans; jamais en France jamais l'Anglais ne règnera"!. De Joden schreeuwen om Hebreeuwsch.

Daardoor is de Raad zoo geschokt, dat er werkelijk een oogenblik stilte ontstaat, waarvan het Edele Lid Nosey Cohem handig gebruik maakt om in een welsprekende rede te betoogen, dat: „Aangezien de helft

der Uitlander-bevolking reeds uit Israëlieten bestaat; aangezien de immigratie dier Natie nog steeds toenemende is; aangezien de Engelschen op grond van geschiedenis en zekere nationale karakter-trekken gelijk hebben met te beweren dat zij de verloren tien stammen Israëls zijn; aangezien de Kaffers, die in deze Republiek de blanken acht maal in aantal overtreffen en ook de vele en invloedrijke Kaapsche Maleijers of Islamschen alhier (waartoe ook de Heilige Martelaar EDGAR behoorde, aan wien wij allen zooveel te danken hebben) tot de natie kunnen gerekend worden; — hij nu zal voorstellen op grond van die zelfde meerderheid, waarop men hier dat glorierijk algemeen stemrecht verkreeg: 1e. Dat de Hebreeuwsche Taal als de officieele erkend worde; 2e. dat de besnijdenis algemeen verplichtend gemaakt worde en alle onbesneden Christen-honden op het naaste groote feest van Purim in de Synagoge te Johannesburg zich aan die ceremonie zullen moeten onderwerpen met stichtelijk muzikaal accompagnement van de Salvation-Army; alwaar dan tegelijkertijd 3e Johannesburg zal worden herdoopt in „Nieuw-Jeruzalem".

„Nieuw-Babel" schreeuwt schelm DAANTJE; waarop het voorstel wordt verworpen of aangenomen, niemand weet het, bij acclamatie gelijkstaande met kanonvuur bij donderweêr en aardbeving; en deze acclamatie houdt aan tot de Edele Leden BRONCHO PETE en PAT O'GRADY, die zoo even een eeuwige vriendschap gesloten hebben in

de kantien van Z.H.Ed. den Staats-President, ingestapt komen en de orde herstellen met revolver en shelelah en een paar van de thans gebruikelijke Lynchings.

"Never mind" zegt de oppositie "they will have to submit to the inevitable". Met "the inevitable" bedoelen Engelschen overal en altijd, behalve in Engeland, de Britsche Regeering. Zij houden nu eene geheime conferentie met Commandant-Generaal Sir JOHN FALLSTAFF. Het kruitmagazijn is een tijd geleden toevallig in de lucht gevlogen, waardoor de Boeren niet meer van ammunitie kunnen worden voorzien. Hetgeen de Generaal zeer spijt, zooals hij zegt. Ammunitie ontvangt hij echter over Natal voor de zoogenaamde Transvaalsche politie, die nu uit 5000 man bestaat, meest Britsche soldaten en officieren, en die in het bezit van de forten is. De Heeren van de oppositie petitioneeren nu aan H. M. "more majorum" en de Koloniale Secretaris kabelt terug: „Hoe heb jelui me zoolang laten wachten!"

Het onvermijdelijke is nu gekomen. Veronderstel de Transvaal is geannexeerd en wordt nu als Kroonkolonie geregeerd overeenkomstig imperiale beginselen en belangen. Zoomin als in de dagen van Sir THEOPHILUS SHEPSTONE kan er sprake zijn van verantwoordelijk bestuur of stemrecht; ja minder, wegens de geprononceerde "forward policy" van het tegenwoordig Britsch cabinet. De Administrateur benoemt een council als adviseerend

lichaam, grootendeels bestaande uit de kapitalisten-vrienden van den Heer Rhodes. Rhodesia blijft min goud opleveren maar meer koorts. Er is een „boom" in doodkisten. De aandeelhouders in de Chartered Company worden ongeduldig en onder hen zijn vele van de hoogste personages. Wel tracht men de onderneming gaande te houden door nieuwe leeningen voor den Trans-Afrikaanschen spoorweg en telegraaf en weêr nieuwe, maar het gaat niet meer. Men heeft al een menigte subcompanies gefloteerd en vrij wat promotiegeld geïnd, maar altijd gaan de finantiën achteruit, en dat lukt ook niet meer. 'T publiek wordt onrustig en de zaken worden kritiek.

De Transvaal wordt nu met Rhodesia ineengesmolten onder den naam van Chamberlainia en verheugt zich met de aanwinst van 37 millioen vierkante mijlen gronds, „highly mineralised". Chamberlainia sluit nu een leening van 30 millioen om de Rhodesiaansche moerassen te draineeren, renten doende ad 4% — die door de Transvalers, zoowel oud-burgers als Uitlanders, moeten opgebracht worden. Hiertegen objecteert Johannesburg wel per telegram, maar krijgt van den administrateur tot antwoord: „highly mineralised", en moet daarin berusten. „Men moet wat over hebben, zegt de administrateur later, voor de beschaving der Afrikaansche barbaren en de verspreiding van het Christendom onder de Heidenen; dat is: „Englands glorious mission — the white man's burden". En inderdaad, de Heidenen worden

nu fluks geciviliseerd (waarvan boven reeds een staaltje) en gechristianiseerd op de gewone wijze: bij monde van den zendeling, 't kanon en den brandewijnsbottel. Met hetzelfde resultaat als in Nieuw-Zeeland en van Diemensland. 't Compound-systeem is nu openlijk ingevoerd, amalgamatie en consolidatie hebben andere bezigheden vernietigd en bandieten werken nu aan de mijnen, alles precies zooals te Kimberley. Johannesburg protesteert, doch wordt tevreden gesteld met de belofte dat al hun oude grieven, die nog niet verholpen zijn, verholpen zullen worden. De Dynamietfabriek bestaat immers niet meer. Wel is er een hoog invoerrecht op dynamiet, maar dat geld komt nu in de rechte handen! De Ned. Zuid-Afrik. Spoorweg wordt gesloten. Alle vervoer gaat nu weer over koloniale havens en de regeeringen aldaar eischen weer 100% ad valorem op buitenlandsche waren, bestemd voor Chamberlainia, en Johannesburgers die eerst met £ 200 's jaars nauwelijks uitkwamen hebben nu £ 400 noodig om te kunnen leven. Zij protesteeren dan ook, maar de Heer Sprigg, die nu weer Premier te Kaapstad is, weigert persistent aan 't verzoek van den Kolonialen Secretaris te voldoen om rabat of confederatie.

Uiteindelijk komt men tot een compromis, waarbij de Heer Sprigg zijn zin krijgt, mits hij nog 100% op ingevoerde continentale en Amerikaansche goederen eischt; wat hij aanneemt. Johannesburg dat nu wel gewapend is komt in opentlijk verzet. Britsche troepen

rukken aan en worden geassisteerd door Colonel Brabant en Colonel The Revd Dudeney Droo met de Kaapsche en Natalsche voluntiers. Johannesburg wordt in de asch gelegd en tegelijkertijd ontvangt de Administrateur een kabelgram, dat het Drievoudig Verbond zich aan Rusland en Frankrijk aangesloten heeft, en die Mogendheden gezamentlijk Engeland den oorlog hebben verklaard, terwijl Amerika dat overhoop ligt met Canada evenals Rusland alle uitvoer van levensmiddelen naar Engeland belet. Tevens komt men tot de ontdekking dat de goudmijnen uitgeput raken — en dus het heele lawaai eigentlijk niet noodig was geweest. Engeland abandonneert de „white elephant" Chamberlainia zooals vroeger den Vrijstaat. De menschen verlaten het als ratten een zinkend schip, en zij die blijven verheugen zich in uitgewerkte mijngaten, spoorwegen die niets te vervoeren hebben en een nationale schuld van 50 millioen.

Eén uitgeteerde eerlijke Engelsche handwerksman zit nog op de puinhoopen van Johannesburg en reciteert uit Shakespeare met variaties:

„Why did we not rather bear those ills we had
„Than fly to others we knew not of!"

Dit moge nu overdreven schijnen, maar zij die een oorlog willen uitlokken, die een verwoesting over Zuid-Afrika kan brengen, waarvan het zich in geen halve eeuw kan herstellen, behooren in tijds te overwegen of

zij zelf wellicht niet het hardst er onder zullen lijden, en of „after all" de kool de saus wel waard is.

Dat de toestand niet normaal is, en dat er een betere toestand moet geschapen worden door een betere verstandhouding is zeker, maar niet op deze wijze en niet door oorlog; want dat middel is erger dan de kwaal.

Een betere verstandhouding met hun nabuurstaten, waarbij ook Uitlanders in hun midden zouden geprofiteerd hebben, hebben de Boeren-Republieken gedurende een halve eeuw gewild; maar hun pogingen zijn altijd afgestuit op de roofzucht der Kaapsche Jingo's, gesteund door Engelsche Jingo-ministeries. Om dat duidelijk te maken moet nog even teruggekomen worden op wat reeds hier en daar aangestipt is, namelijk: Roof van invoerrechten aan de zeehavens geheven op goederen voor het Hinterland bestemd. Deze zaak is nooit tegengesproken door menschen van kennis van zaken en die de waarheid liefhebben. Nog kort geleden verweet de Heer J. X. Merriman (dat „enfant terrible"), ex-minister en lid van het Kaapsche Lagerhuis, het toenmalig Jingo-ministerie dat in één jaar de Kaapkolonie £ 700,000 in haar schatkist gestoken had aan invoerrechten, die rechtens thuis hoorden in de schatkisten der Republieken. Waar zijn nu nog de invoerrechten over Natal! En neemt men nu in aanmerking dat toen de Pretoria-Delagoa spoorlijn al bestond en heel wat trafiek van de koloniale sporen afnam, en dat tengevolge van die

concurrentie de kolonies hun vroegere douane-rechten toen al veel verminderd hadden, dan komt men tot de gevolgtrekking dat vóór dien tijd dat bedrag in doorslag zeker niet kleiner was, en men veilig kan rekenen dat de Republieken van af hunne wording tot op heden tusschen de 30 à 40 millioen verloren die hun rechtens toekwamen; — een aardig sommetje dat, hadden de Republieken dat gekregen hen heel wat geholpen zou hebben, alsook in staat gesteld de mijn-industrie heel wat meer nog te gemoet te komen dan tegenwoordig. En toch hangen vele mijnmenschen de Jingo's aan die hen verdrukken, en wijten de armoede der Boeren aan gebrek aan energie. 'T zou komiek zijn, als 't niet zoo treurig was. De Kaapsche Jingo's hadden in dezen nog een ander doel: De Republieken geldelijk te verzwakken voor het geval zij zich met kracht tegen dien roof of die andere gewelddadigheden zouden willen verzetten.

Iedereen weet dat deze hunne handelwijze streed tegen alle billijkheid, recht, volkenrecht en internationaal recht. Zwitserland is ook van de zee afgesneden; doch in zijn geval wordt dat recht erkend. Wijlen President Brand van den Oranje-Vrijstaat, een rechtschapen man, was zelf rechtsgeleerde en raadpleegde bovendien de voornaamste specialiteiten in het volkenrecht en internationaal recht in Europa en zou niet van het oogenblik van zijn aanstelling tot het uur van zijn dood, dat is p. m. 25 jaren voortdurend, herhaaldelijk krachtig tegen deze handel-

wijze geprotesteerd hebben, zoowel door onafgebroken correspondentie met de Britsche Regeering, als door persoonlijk onderhoud met Koloniale Secretarissen in Engeland zelf, indien hetgeen hier beweerd wordt, geen grond van waarheid had. Maar het succes dat hij had was — dat van den hond die de maan aanblaft.

Hoezeer het de Jingo's thans nog hiermede ernst is, bewijzen de voortdurende intriges om Delagoa-baai in handen te krijgen en de recente driften-kwestie, die hiermede in even nauw verband staat. Om aan de Delagoa-Pretoria Spoorweg meer verkeer te bezorgen, had de Transvaalsche Regeering de vrachtprijzen op de lijn tusschen Johannesburg en de Vaalrivier eenigermate verhoogd. Onmiddellijk dreigden de Kaapsche Jingo's met oorlog, Engeland steunde hen daarin, zooals altijd, en President KRUGER moest ingeven, ofschoon het recht aan zijne zijde was. Britsche Jingo's maken oorlog om handelsbelangen, om geld, om roof, nu zooals toen, en de Uitlandergrieven zijn voorwendsels.

De Invoerrechten-roof is eene van die zaken, die ten grondslag liggen aan het mislukken van alle pogingen van de zijde der Boeren om betere verhoudingen te scheppen tusschen de verschillende staten en koloniën van Zuid-Afrika onderling, en tusschen die en Engeland.

Naauwelijks hadden de Boeren in Natal een gevestigde en ordelijke Regeering daargesteld; of zij sloegen den Goeverneur der Kaapkolonie een verbond („alliance")

voor met die Kolonie, waarbij zoowel aan die Kolonie als aan Engeland *alle* voorrechten voor hun handel zouden worden verzekerd als in het geval van de Kaap-Kolonie zelve, maar daarmede waren de Kaapsche kooplui niet tevreden; de Natallers waren niet zelfstandig, doch hun procuratiehouders; ze wilden ook de invoerrechten die het Natalsche en Kaapsche Hinterland toekwamen zich toeeigenen ten behoeve van de schatkist der kustlanden, die daarom allen onder contrôle van de Kaap moesten blijven; welke toeeigening natuurlijk zou vervallen bij eenige dusdanige alliantie of confederatie. Ofschoon het Britsch Ministerie en dus ook de Gouverneur wel ooren hadden voor die alliantie, aangezien toenmaals Engeland gekant was tegen alle koloniale uitbreiding; zoo meenden beide wel te moeten toegeven aan de pressie dier kooplui, wier heele loyauteit berust op £. s. d. en van zekere zendelingen; aangezien zonder die loyalen anders weinig loyaals in de kolonie zou overblijven — en Natal werd geannexeerd.

Tijdens het Bestuur van Sir George Grey in de Kaapkolonie en President Boshoff in den Vrijstaat, kwamen die twee overeen omtrent eene confederatie onder Britsch oppergezag, welke voorslag door den Vrijstaatschen Volksraad werd goedgekeurd. Ook Hare Majesteit was daarvoor. Maar zulk eene pressie werd uitgeoefend door de Kaapsche Jingo-combinatie, om diezelfde redenen, dat het Britsch Ministerie zich verplicht gevoelde Sir

George terug te roepen en zijn preliminair werk als ongedaan te verklaren.

Later legde Lord Carnarvon als koloniale secretaris zich met grooten ijver er op toe om eene confederatie te bewerken van alle Zuid-Afrikaansche staten en koloniën onder Britsche vlag, en ofschoon het meerendeel des volks te kort en toen als nu te gebrekkig ingelicht, niet het onderscheid kennend tusschen annexatie en federatie, noch de voordeelen aan de laatste verbonden, onbekend met de privileges van verantwoordelijk bestuur, en meer aan sentiment toegevende dan aan de rede, met den roof van Natal en de Diamantvelden en de herhaalde tractaat-verbreking van de zijde van Engeland (en confederatie berust op een tractaat) versch in het geheugen, niets meer van de Britsche vlag wilde weten; — zoo waren daarentegen President Sir John Brand (evenals President Boshoff vroeger) en de voornaamste leiders in de Republieken, die wat verder zagen dan hun neus lang was, er niet op tegen, mits Lord Carnarvon's „Permissive Bill" zeer gewijzigd werd, waartoe die Lord zich toen der tijd zeer gaarne had laten vinden. En zelfs de Transvaalsche Volksraad verklaarde zich gewillig per deputatie deze zaak te Londen op eene te houden conferentie te doen bespreken. — Zij zagen in dat eene zoodanige verstandhouding oneindig meer zou dienen tot verzekering van duurzame rust, vrede, samenwerking, kracht, welvaart en inwendige ontwikkeling, dan dat gedurig geharrewar en

onderlinge tegenwerking, en meenden dat de absolute vrijheid van geheel Zuid-Afrika als in het geval van Amerika enz. enz. toch slechts een kwestie van tijd was, en van zelf zonder oorlog, zonder schokken door groei zou tot stand komen, een tijd, die zij onder die gunstige omstandigheden best geduldig konden afwachten; zij meenden ook dat, geconfedereerd onder Britsche vlag, de Republieken in werkelijkheid vrijer zouden zijn van Britsche inmenging, door het principe: „Eendracht maakt Macht", dan volgens het oude stelsel, waarbij de Republieken, ofschoon in naam onafhankelijk, door machtsverbrokkeling in waarheid steeds naar de pijpen van Engeland hadden moeten dansen.

Maar het was alweer diezelfde Kaapsche Jingo-combinatie, die zich om dezelfde redenen tijdens een Moltenoministerie daartegen kantte (onder het voorwendsel dat de Kaap geen lust had voor Natal Cetschwayo te gaan bevechten), zoo gedetermineerd dat zelfs eene bedreiging van Lord Carnarvon, dat hij de Kaap weêr tot een kroonkolonie zou maken, en haar verantwoordelijk bestuur ontnemen, geen invloed op hen uitoefende.

Toen meende Lord Carnarvon een middenweg te moeten inslaan door de Transvaal te annexeeren. En ofschoon deze daad het Transvaalsche volk nog meer tegen Engeland innam, toch waren bijna de laatste woorden die President Burgers sprak in den Volksraad kort voor de annexatie: „Als men confederatie bij de deur

uitwerpt dan kruipt zij bij het venster in"; — toch gaven de Transvaalsche Boeren, gedurende de Transvaalsch-Britsche tusschenregeering, toen het Britsche Cabinet bij het Kaapsche Ministerie aandrong om nogmaals confederatie in overweging te nemen, door twee afgezanten aan de welgezinde hoofdleiders aan de Kaap te kennen, dat het Transvaalsche volk zelfs toen nog gewillig was in deze met de Britsche regeering mede te werken, behoudens zekere voorwaarden.

Maar Lord Carnarvon's Bill bevatte de bepaling, dat inkomende rechten, aan de kusten geheven op goederen voor de binnenlandsche staten bestemd, aan die staten zouden worden gerestitueerd. Hij maakte afhankelijk van toestemming tot confederatie dat, waartoe hij, volgens recht, de Jingo's ook buiten confederatie had moeten dwingen. De Jingo's wilden in die clausule niet toestemmen en Lord Carnarvon noch de Republieken wilden, konden noch mochten die clausule schrappen.

De Kaapsche Jingo's triompheerden weer en van de zaak kwam niets.

Toch is het heele drijven der Jingo's nu confederatie onder Britsche vlag.

De Heer Arnold White zegt in de *National Review*: „If justice is accorded to him (the Uitlander) the federation of South-African States under the British flag and the protection of the British Navy is merely a question of time. If justice is denied to him the Boer-dream of

a Dutch Republic from Cape Point to the Zambezi will gain force and reality".

Kort na den JAMESON-inval zeide de Heer STEAD: CHAMBERLAIN wordt gezegd zich onbewimpeld ten gunste van een oorlog met de Boeren te hebben uitgelaten om de geknakte opperheerschappij van Groot Brittanje te herstellen. „Als de Boeren mij slechts een *voorwendsel* willen geven" zei hij „is er niets dat ik liever wil".

De Heer RHODES komt er altijd en openlijk voor uit dat hij een geconfedereerd Zuid-Afrika wil onder Britsche vlag.

Maar nu is het toch duidelijk genoeg gemaakt dat die Jingo's zelf oorzaak zijn dat dit al niet sedert lang is tot stand gekomen. TALLEYRAND zou hen zeggen:

„Pas de zèle", overtuig van het nut; maar dwing niet.

Deze geschiedkundige feiten spreken voor zichzelven en behoeven weinig commentaar.

Hier moet nog vooreerst ter loops slechts aangemerkt dat tot voor eenige maanden geleden de Jingo's in de Kaapkolonie altijd den boventoon hadden, maar thans heeft men daar voor 't eerst een Boeren- of Bonds-ministerie. In hoeverre die verandering op de situatie zou kunnen influenceeren, daarover later.

De Heer STEAD noemt Jingoïsme: „Imperialism plus gin". Dat geldt voor Jingoïsme in Engeland. Maar de Jingo, zooals men hem hier kent, heeft zekere andere kenmerkende eigenschappen, die men zou kunnen for-

muleeren als: „Jingoïsm plus dishonesty minus shame run mad". En deze variëteit schijnt ook Engeland bij den neus te leiden.

En dat zijn de menschen, door wie Johannesburg zich laat influenceeren tot haar verderf, en die haar voorspoed beloven mits zij naar hun pijpen wil dansen.

Kaapsch Jingoïsme door Engeland gesteund is de worm die alhier aanhoudend aan den palmboom des Vredes knaagt en heeft geknaagd.

Ja, wat meer is, het moet dan toch nu wel duidelijk zijn dat al de grieven, waarover Uitlanders, opgeruid door de Jingo's, klagen, als hun aangedaan door de Boeren, in werkelijkheid veroorzaakt zijn door de Jingo's zelve. 'T zou komiek zijn als 't niet zoo treurig was. Maar iets nieuws is het niet! 'T is eenvoudig een staaltje van de *overoude welbekende Britsche politiek.*

Hadden de Jingo's niet herhaaldelijk de conventies van Bloemfontein en Zandrivier op alle punten verbroken, maar meer bepaaldelijk op het punt: vrije invoer van ammunitie, dan ware de Transvaalsche fabriek van ontplofbare stoffen overbodig geweest en zou niet bestaan hebben.

Hadden zij zich gehouden aan alle beginselen van billijkheid, volkenrecht en internationaal recht, dan hadden zij de kustdouane-rechten gerestitueerd aan het Hinterland, waaraan die toekwamen; dan had die gehate Delagoabaai-spoorweg niet bestaan, omdat die dan niet noodig

was geweest; dan had men hier niet over belastingen te klagen gehad, want die zouden veel minder kunnen zijn met een surplus in de schatkist der Transvaal van minstens 20 millioen; dan ware bewapening der Republieken niet noodig geweest, wat ook geld kost, want dan waren eventueele geschillen zooals de tegenwoordige eerst aan behoorlijke onpartijdige arbitrage onderworpen, alvorens tot bloedstorting over te gaan.

Dan had de ongewenschte Immigrantenwet schurken hier geweerd en het land zou rustiger zijn geweest met een veel kleinere politie en speurdiendersmacht, die ook geld kosten.

Hadden de Jingo's binnen en buiten 's lands in connectie met elkander hier niet telkens ongestraft verraad gepleegd, dan ware algemeen vol stemrecht heel wat verder op weg geweest dan nu, en dan had men er geen gevaar in gezien de Engelsche taal op gelijken voet te ondersteunen met de Hollandsche.

Hadden ze hier niet een politiek van annexeeren en abandonneeren gevolgd, naarmate er hier iets te halen valt of niet, dan ware hier algemeen vertrouwen in plaats van mistrouwen geweest, en *met vertrouwen smelten alle Boeren- en Uitlandersgrieven weg, zooals sneeuw voor de zon.*

Hadden ze eerlijke bedoelingen gehad en denzelfden ijver betoond, dan ware heel Zuid-Afrika al voor jaren één geweest op de eene of andere wijze; waarbij de

Uitlanders zeker niet slecht gevaren zouden zijn en waarbij aan Engeland veel ergernis, handelsverlies, bloed en oorlogskosten zouden bespaard gebleven zijn. Een desideratum, dat juist door de Jingo's thans verder van verwezenlijking is dan ooit.

Ergo: De oorzaak van den onvrede en ellende hier is en was de Jingo, en de karakteristiek van den Jingo, zooals men hem hier kent, is te begrijpen in één principe, dat met één woord de naaste oorzaak van de heele situatie aanduidt:

ONEERLIJKHEID.

Maar wat is het dan, dat sommige overigens welmeenende menschen zoo verblind maakt dat zij dat niet inzien?

Het is eerstens gebrek aan kennis van de geschiedenis en de oeconomische toestanden van dit land, en tweedens meer bepaald bij Britten die ongelukkige bespottelijke insulaire hoogmoed (die voor den val komt); dat „*civis Romanus sum*", dat de meesten dier natie kenmerkt, dat hen overal aanspoort den Baas te spelen, dat hen uit de hoogte doet neerzien op alle „foreigners", ook natuurlijk op de Boeren. Dat zij, die zich zelven progressieven noemen en zich verbeelden dat: god (met een kleine g) de wereld voor Hen (met een kapitale H) gemaakt heeft, onder een Regeering van Boeren (niet in den Afrikaanschen zin van „yeomen"; — maar in den Engelschen

zin van „Boors" of „Bores", zooals zij 't uitspreken) zouden moeten buigen, dat is voor hun verwaandheid te veel.

Zij behooren zich te herinneren dat de Vrijstaatsche Regeering ook eene Boeren-regeering is, en ik tart iedereen om mij eenig land ter wereld aan te wijzen dat beter bestuurd wordt. En mocht de Transvaalsche Regeering daarmede niet volkomen gelijkstaan; zij kon daarmede gelijk gestaan hebben, ware het niet door omstandigheden, waaraan de Britten niet geheel onschuldig zijn.

Echter men moet hun dit alles zoo heel kwalijk niet nemen. Het is de „Englishman's prerogative to grumble". Maar in Groot-Brittanje en Ierland worden ze doodeenvoudig neergeschoten, als ze te hard beginnen te schreeuwen, en dat durft men hier niet doen, omdat het machtige Engeland het *hier* onmiddellijk zou opvatten als een voldoende reden tot annexatie, en de Engelsche Uitlanders, dit wetende, beschouwen schreeuwen en oproermaken als een deugd.

Wie zijn het nu eigenlijk die bij een Jingo-politiek als hier geschetst profiteeren? Noch de Boeren, noch de Uitlanders alhier; dit is toch wel voldoende aangetoond. Maar de Kaapkolonie en Natal dan?

Had men zich daar door het Jingo-element niet laten van den weg brengen, en een eerlijke politiek gevolgd; had men zich aan de tractaten van Bloemfontein en

Zand-rivier gehouden; — dan hadden zij zich den Kaap-Basuto oorlog niet op den nek gehaald, die aan de Kaap zooveel millioenen kostte; dan hadden de diamantvelden nu nog aan den Vrijstaat behoord en daarbij zou de Kaap geprofiteerd hebben, terwijl ze er nu op verliest. Thans trekken ze van al de millioenen schats, die jaarlijks uit de Diamant-mijnen vervoerd worden, geen rooden duit; de amalgamatie, het compound-stelsel, bandieten-arbeid en het ontbreken van eenige royalty of belasting op diamanten hebben daar wel voor gezorgd. Ja de Griqualand-West politie, de oorlogen, die zij daar te voeren gehad heeft, het aandeel dat zij te betalen heeft aan een spoorweg, die naar een moeras-koortsland leidt, dat niets oplevert en nooit iets opleveren kan, en andere zaken maken dat de Kolonie de rekening van dien tractaat-breuk sluit met een zeer nadeelig saldo; terwijl als zij de Diamant-velden in handen van den Vrijstaat, den rechtmatigen eigenaar, had gelaten, die een bestuur op het oog had, meer in overeenstemming met de belangen van de inwoners van Zuid-Afrika dan met die van buitenlandsche kapitalisten en die dan den last van bestuur, politie en eventueele verdediging op zich zou gehad hebben, de Kolonie er bepaald veel bij gewonnen zou hebben. 't Is moeijelijk een beter staaltje, en beter hier bekend, te vinden van Jingo-Bestuur. Van den aanvang tot nu toe, hebben de Zuid-Afrikaansche diamantvelden zoo wat 100 millioen aan diamanten opgeleverd; aandeelhouders

trekken nu 30 à 40 % dividend en Zuid-Afrika — heeft er bij verloren.

Vergelijk nu ook een oogenblik Kimberley onder Jingo- en Johannesburg onder Boeren-bestuur (ofschoon tegengewerkt door de Jingo's):

In Kimberley is eerst na 8 jaren een municipaliteit gevestigd, doch Johannesburg bestond slechts een paar maanden, toen de Boeren er reeds een gezondheids-comité vormden.

Er was in Johannesburg bijna onmiddelijk een behoorlijk Rondgaand Hof, terwijl er in Kimberley eerst na 15 jaren een Hooger Hof was.

In Johannesburg is er al lang een prachtig hospitaal dat door Regeerings-beambten gesteund wordt. Eerst 15 jaren nadat Kimberley gesticht werd was er daar een hospitaal.

Toen Johannesburg slechts een paar jaren bestond was er een spoor. In Kimberley moest men 15 jaren op een spoor wachten en 10 jaren op een telegraaf.

Te Kimberley zijn de mijnen geamalgameerd ten voordeele der kapitalisten, en dat willen de Jingo's hier ook doen en het compound-stelsel invoeren.

Maar in één ding staat Kimberley bij Johannesburg niet ten achteren: Het heeft ook zijn revoluties gehad — die vindt men overal waar Jingo's zijn.

Hadden de Britsche kolonies van den beginne een eerlijke politiek gevolgd met betrekking tot de douane-

rechten, dan was er, ja, zooveel minder geld gevloeid in de koloniale schatkisten. Maar de dure Delagoa-spoor had dan geen reden van bestaan gehad en de kolonies zouden tien maal meer en tien maal langer geprofiteerd hebben door het zooveel grootere volume van hun handel. Nu intrigeeren de Jingo's wel om Delagoa-baai op de eene of andere wijze in handen te krijgen, maar daarin hebben niet alleen de Republieken en Portugal, maar ook het „concert Européen" een woordje mede te praten. Zulk een poging zou het middel kunnen zijn om niet alleen Zuid-Afrika aan verwoesting ten prooi te geven, maar ook Engeland. Zelfs zou onder de gunstigste omstandigheden Delagoa-baai in handen vallen van een Britsche Jingo-regeering en niet van de Kaap en Natal en deze kolonies zouden spoedig ervaren dat hunne belangen en die dezer regeering niet altijd samen loopen.

Zal Engeland profiteeren bij een Jingo-politiek en het doordrijven van „Imperial-Federation"?

Had Engeland in Zuid-Afrika niet van den beginne het Jingo-element gesteund, dan had de groote trek in 1836 niet op de wijze plaats gevonden zooals geschied is; dan hadden de Boeren vrijwillig onder Britsche vlag zich naar het Noorden verspreid, dan had zelfs later de voorslag der vrije Boeren in Natal tot eene alliantie geleid en alle mogelijke Britsche handelsbelangen waren verzekerd geworden buiten kosten van het Britsche Gouvernement; dan had nog later die hereeniging, die

Boshoff, Sir George Grey en de Koningin wilden, plaats gevonden; dan had Engeland niet voor niet millioenen ponden sterling en stroomen van het beste bloed zijner kinderen vermorst in oorlogen tegen blanken van zijn eigen Saksisch ras, en tegen naturellen die men op aandrang van de „Aborigines Protection Society" (door dien grappenmaker Cecil Rhodes op een feestmaal te Graaff-Reinet Aborigines *Destruction* Society genoemd) zou protegeeren, doch grootendeels wegciviliseerde van den aardbodem; zooals onder vele anderen het geval was met Waterboer, die zooals de Jingo's beweerden de rechtmatige eigenaar der diamantvelden was.

Dan hadden Britsche Uitlanders in de Transvaal niets te klagen gehad; het minst over Britsch diplomatiek bedrog.

Zal Engeland profiteeren bij Imperial-Federation? Niemand weet het. Het is niets meer dan een proefneming die gevaarlijk mag blijken te zijn, een hersenschim („fad"), een kunstgreep, die met de natuur der dingen strijdt en waar een incompetente regeering zich toe gedreven voelt door den nood harer boeren-arbeiders en handwerkmans-bevolking, door de macht van de vertegenwoordigers van den enormen drankhandel, die beslissen of een ministerie uit conservatieven of liberalen zal bestaan, door het „made in Germany" en door het drijven van Jingo-kapitalisten, bij wie het geld op hoopen zit, waarmêe zij in kolonies willen woekeren, terwijl de

eerlijke ambachtsman zijn laatste levensjaren in het „Workhouse" slijt. 't Is een „fad", waaraan Zuid-Afrika maar opgeofferd moet worden, en als dan later de drankhandelaars wêer een ander ministerie op 't kussen plaatsen, wordt verwoest Zuid-Afrika maar wêer geabandonneerd.

Elke staat is aangevangen als kolonie. Zoodra zulk een kolonie zich sterk genoeg gevoelde om zichzelf te regeeren en te verdedigen, wierp het op een geschikt oogenblik het juk van het moederland af. Enkele der jongste voorbeelden zijn Amerika, Mexico, Brazilië. 'T is eenvoudig een natuurwet. Terwijl dus aan „Imperial Federation" de consolidatie of confederatie der differente staatjes, waaruit de groep bestaat, moet voorafgaan, en zulk een vereeniging tot de ontwikkeling en macht van zulke kolonies moet leiden, zoo verhaast men door zulk eene vereeniging tot stand te brengen eenvoudig het oogenblik, waarop zulk een kolonie zich van het Moederland afscheidt. Dienaangaande zegt FROUDE: „Nothing abides in this world but *organic life*, which can propagate itself from generation to generation. Meanwhile and for the immediate present, Sir GEORGE GREY depreciated as strongly as every other intelligent person with whom I had spoken did, all *artificial attempts at a mechanical Union* between the mother country and her own dependencies". En verder: „You do not alienate men by allowing them opportunities of improving their condition, and *a slack chain* is less easely broken

than a tight one". En verder: „Sir GEORGE GREY thought *our perpetual interference with the Boers to be foolish and unjust. Our interference alone had created all the troubles in South-Africa*".

Één Engelsch gentleman en staatsman als Sir GEORGE GREY, met voldoende macht bekleed, zou alleen meer kunnen doen tot vreedzame effectieve en duurzame oplossing van alle Zuid-Afrikaansche kwesties, tot consolidatie van dat land en tot betere verstandhouding met Engeland en bevordering ook van Britsche handelsbelangen, dan een leger van Jingo-politieke-tinnegieters van politieke agenten en agitators en van soldaten.

Engeland mag de Zuid-Afrikaansche Republieken en andere kleine staatjes met geweld of bedrog nemen, maar kan ze niet behouden.

Engeland is de eenige Mogendheid die „settlement colonies" bezit en wat handelskoloniën en handelsvloot betreft bezit het meer dan heel continentaal Europa en Amerika te zamen, die tienmaal meer inwoners tellen, die ook voor hun industrie en handel een uitweg behoeven. Men heeft Engeland laten begaan zoolang het in zijn kolonies de deur niet sloot voor goederen uit Amerika of het continent, maar nu Engeland bij het jongste Jubileefeest de wereld openlijk en plechtig verklaarde die deur te zullen gaan sluiten, hetgeen weinig minder beteekent dan trouw-breuk, kan men zeker van de zijde dier Mogendheden reactie verwachten. Als Engeland

zich wilde bepalen tot slechts te gebruiken, te bevolken, en te ontwikkelen wat het heeft, dan heeft het eeuwen meer te doen dan het wel kan behartigen. Maar neen, elke Mogendheid die ook tracht iets te verkrijgen van het overschot dat Engeland eerst niet wou hebben, omdat het niet goed genoeg was, wordt nu door Engeland nijdig afgekeerd en verhinderd.

Engeland met zijn „Dog-in-the-manger" politiek „verzamelt zich de wraak als een schat" en de triomf van „Imperial Federation" zal de triomf zijn van „Continental Federation" — waarvan Engeland zal uitgesloten zijn, en het begin van een Continentaal-Engelschen oorlog, eindigende met de desintegratie van het Britsche Rijk.

En dat zou te betreuren zijn. Niemand kan een oneerlijk Imperialisme goedkeuren; maar niemand zal zich verzetten tegen een Imperialisme als door Stead als het zijne beschreven wordt: „dat wel voor zijn eigen rechten opkomt; maar ook die van anderen respecteert;" dat zich meer toelegt op de ontwikkeling van het enorme rijk dat Engeland reeds bezit, dan op het verkrijgen van meer grondbezit; dat vertrouwen inboezemt door eerlijkheid en gerechtigheid, en sympathie voor beheerschte of vreemde natiën. Vele der zoogenaamde Little-Englanders zijn de ware Imperialisten. Duurzame Rijksuitbreiding kan slechts berusten op den wil en het vertrouwen der volkeren en deze zelven alleen op uitbreiding

van dat organisch principe dat FROUDE aanhaalt en waarover ik later breeder zal spreken.

Is het nu duidelijk genoeg dat noch Johannesburg, noch de Transvaal, noch Zuid-Afrika, noch Engeland iets kan profiteeren maar alleen verliezen bij een politiek zooals thans hier door Engeland gevolgd wordt, dan vraagt men zich af, waartoe dan dat drijven en wie zullen er dan bij profiteeren?

Wel, het antwoord is niet ver te zoeken: zij die er toe aanzetten; een handjevol Jingo's.

Is Rhodesia eenmaal vereenigd met de Transvaal, dan heeft het wêer crediet, kan wêer leeningen sluiten en nieuwe maatschappijen floteeren en promoveeren en de Heeren van de Chartered Company, die overtuigd zijn (gesteund door velen der hoogste ambtenaren en Regeeringspersonen van het Britsche Rijk) van de hand gehad te hebben in den JAMESON-inval, en onder welke Heeren zich van de allerhoogste personages in Engeland bevinden, zouden daar zeker niet slecht bij varen.

De Johannesburger Jingo's, die in hun vaderland niets zouden beteekenen, indien zij algemeen vol stemrecht hadden, of onder Britsche suprematie, zouden, zoo hopen zij, de eerste betrekkingen in den Staat bekleeden, en ze zouden dan wel zorgen dat het goud van het land en het rechtmatig loon van den nijveren handwerksman meest in hunne private zakken te land kwam.

De Kaapsche en Natalsche Jingo is nu reeds bezig te intrigeeren voor vette contracten met het commissariaat van het Britsch leger alhier en met vleesch en koorntrusts en hoopt op de sluiting van Delagoa-baai. Die menschen wagen niet veel; velen zijn met antenuptial contract getrouwd en als zij driemaal bankroet zijn, zijn zij eerst recht rijk; ze weten crediet te krijgen en mislukt eene onderneming, dan komt dat neêr niet op hen maar op hunne ongelukkige crediteuren; en ze noemen dat: „British enterprise". Ze hebben bijtijds wat weggezet met den jongsten, door henzelven teweeggebrachten „boom", en zij zouden zeer teleurgesteld zijn als er nu geen oorlog kwam ten behoeve van het „Bear-movement", dat zij nu op touw gezet hebben. Zij zijn aasvogels die zich vetmesten op lijken. Zij zijn het, die het Britsch Gouvernement weten aan te sporen tot moord op groote schaal — om geld. Verleden jaar alleen waren Britsche soldaten op niet minder dan acht verschillende plaatsen aan het moorden van zwakgewapende kleine volkeren — om geld; en ze noemen dat: „Pax Brittanica"; zij zijn het die Groot-Brittanje (waar men thans Machiavellisme openlijk predikt) gemaakt hebben tot een groot roversnest dat voortdurend den Vrede over de geheele aarde verstoort; en zij zien niet in dat dat vergoten bloed om wraak roept en dat „de bijl aan den boom ligt."

Maar hoe het zij, zij alléén, dat handjevol Jingo's en beurs-speculanten maken geld en naam door hun

politiek en de Johannesburgers en het hardwerkend eerlijk britsch publiek dansen naar hun pijpen en laten zich door hen uitzuigen en bij den neus leiden tot hun eigen verderf.

Daar is nog een ander gezichtspunt, waaronder de situatie moet beschouwd worden, wil zij volledig begrepen worden.

De Heer Joseph Chamberlain sprak op den 27 Maart 1897 in het Café Monico als volgt: „I mistake very much the mind of my countrymen if they are not, at this moment, determined to support the present Government, or any Government which may be in its place in maintaining the rights which we have under the *convention*, and our position as the *paramount Power* in South-Africa. It may be true, as we have recently had it suggested to us, that there are eminent persons in South-Africa who have aspirations for an *independent federation of states*, in which Dutch influence would be predominant, and which would look for sympathy and support rather to the continent of Europe than to this country. If such an aspiration exists, in my opinion it is incompatible with the highest British interests;— it is incompatible with our position at the Cape itself, one of the most important *strategic points* in the Empire, the possession of which is absolutely necessary to us as a great Eastern Power. It is an aspiration *which cannot* be

accepted by the people of this country and until it is frankly abandoned there cannot be a final settlement."

En in een speech, gehouden 14 Mei 1888 in Cannon Street Hotel zeide hij: „and sooner or later (the Cape Colony) with the sympathy of the Dutch in the Transvaal and of the Orange Freestate would *stretch out their hands* to the kindred nation (Germany) which is already established on the west-coast of Africa, and I venture to say that Prince BISMARCK and the *German Empire* would not shrink from a responsibility which would give them a colony better than anything they have hitherto dreamt of possessing, and would give them *access to those vast auriferous* fertile regions which stretch almost into the very heart of the South African continent".

De korte zin hiervan is dat aangezien een paar menschen gedroomd hebben van een vrij-vereenigd Zuid-Afrika (dat misschien over eene eeuw mag tot stand komen, als de handelsbetrekkingen zoo gewijzigd zullen zijn dat koloniën overbodig geacht worden, en niet eerder dan tengevolge van drang door een *gemeenschappelijken vijand* als CHAMBERLAIN) en aangezien, als hij het niet doet, Duitschland de Transvaal zal annexeeren (zoo de waard is vertrouwt hij zijn gasten —) hij dus vrije bevriende staten annexeeren moet op grond van „Paramount-Powership", dat is van *Macht versus Recht*, van fictieve klachten tegen de Transvaalsche Regeering, leugens, oproer stoken, intriges.

Wanneer men nu nagaat hoe een handjevol Hollandsche Boeren, door hun vaderland verlaten en verkocht aan de machtigste zeemogendheid der wereld, zich gedurende eene eeuw wist staande te houden tegen de aanhoudende miskenning, minachting, verdrukking, vervolging, plundering en moord van de zijde dier mogendheid, zoowel als pioniers tegen een ongunstig klimaat en omgeving en tegen millioenen naturellen; wanneer men daarbij in aanmerking neemt dat zij *tegen hun aarts-vijand nimmer offensief* maar slechts defensief zijn te werk gegaan, dat zij zelfs heden evenzoo gezind zijn onder de *grootste provocatie*, en altijd verdragen hebben met de grootste *langmoedigheid* en toegevendheid (getuige hun behandeling van JAMESON en zijn volgelingen) dat zij zelf nooit een enkel tractaat geschonden hebben — hun vijand *alle* — dan komt men tot de gevolgtrekking dat in weêrwil van alle vervolgingen en verdrukkingen zij een zuivere conscientie hebben met betrekking tot al hun buitenlandsche relaties, niet het minst tegenover hun vijanden; dan is die *geveinsde vrees* van den Heer CHAMBERLAIN genoegzaam *ontmaskerd*; en dan kan men hun een zekere mate van bewondering en sympathie niet onthouden.

Maar er is eene Uitlander-grieve, waarover hier nog niet gesproken is en die, indien zij waarheid zou bevatten, wel eens ten grondslag kon liggen aan vele andere grieven, en die bewondering zeer zou doen dalen. In

politiek en diplomatie zijn het vaak de dingen, die men *niet* zegt of schrijft, die den waren grond en de ware oorzaak uitmaken van handelingen. Maar een hoogere aandrift eischt somtijds dat men ronduit spreke, al zij het zeer tegen zijn zin. In een van 's heeren CHAMBERLAINS depêches beschuldigt hij openlijk en direct, en herhaaldelijk indirect de Transvaalsche Regeering en ambtenaren van kuiperij en omkoopbaarheid "bribery and corruption", en een gedeelte der bevolking alhier, hoe getrouw ook gezind jegens de Regeering, acht zich niet bevoegd die beschuldiging tegen te spreken. Hoe het zij, er heerscht hier in dit opzicht mistrouwen, zoowel bij Boer als Uitlander, dat voor practisch effect de kracht der waarheid bezit.

Zou die beschuldiging waarheid bevatten, dan zou men den heer CHAMBERLAIN dan toch voor ééne goede daad dankbaar moeten zijn; want de grootste dienst dien men iemand kan bewijzen is hem op zijn fouten opmerkzaam te maken, ofschoon die zelden anders beloond wordt dan met haat en vervolging. Maar minder, als hij die ook al als een recht tot annexatie aanvoert, want waarlijk, dan zoude Transvaal meer recht hebben Engeland te annexeeren.

Wat ons hier het eerst treft is het brutale der beleediging, die op geen bewijzen rust. Heeft de Held ook aan de Fransche Regeering het Panama-schandaal verweten?

Wat ons hier verder treft is de zijde van welke deze beschuldiging komt. Als men weet dat de kracht der

Britsche diplomatie vroeger zoowel als thans grootendeels ligt in het ruim gebruik van duimkruid (*palm-oil*), en na al wat hier geschreven is, en bij al wat men weet van zijn vriendschap voor en verdediging van den Grooten Squarer, (wiens openlijk uitgesproken levensbeschouwing is: "Every man has his price"); dan vraagt men zich af: Verwijt dan de pot den ketel dat hij zwart is?

En wat de Britsche Regeering betreft, om nu niet meer oude koeien uit de sloot te halen, zooals het feit dat zelfs vorsten en vorstinnen zich door vreemde Mogendheden lieten omkoopen; maar ons bepalende bij het tegenwoordige, waarin de arme Ieren meer dan 30 jaren zoo wat $3^1/_2$ millioen per jaar meer betaald hebben aan de schatkist dan zij verplicht waren ('t herinnert aan den Zuid-Afrikaanschen kustdouane-roof) dan is dat heel raar; en 't is ook raar dat men in Engeland hoort van „rotten boroughs" en wetten zou maken tegen „bribery and corruption", als er geen „bribery and corruption" was; 't is ook raar dat sommige Johannesburgers, die het hardst zich over dit euvel van Transvaalsche zijde beklagen en er zoo veel van schijnen te weten (uit eigen ondervinding?), nooit een enkel geval voor het Hof gebracht hebben. Rare dingen gebeuren ook onder Kaapsche Bewindsleden; als men iets meer aangaande „bribery and corruption" wil weten in *Britsche Kolonies*, dan leze men Mrs. Olivers beschrijving van Klondyke in „The wide World Magazine" van April 1899; herinnere

zich het gebeurde bij de jongste verkiezingen in de Kaapkolonie, de vele wetten tegen kwade praktijken die thans in het Parlement der Kaapkolonie besproken worden. Om niet te uitvoerig te worden moet ik mij bepalen tot een paar aanhalingen uit welbekende schrijvers:

Uit HARTLEY WITHERS: „Mr. THEAL describes his govemment (dat van Sir GEORGE YONGE, Gouverneur van de Kaap onder *Britsch bestuur*) as a *general system of corruption* unparalleled even in the very worst days of the rule of the Dutch East-India Company. The only way to get a decision from the governor, or even to communicate with him, was by *bribing* the favourites about his person. They could procure monopolies, licenses to perform illegal acts, protection from punishment for crime, almost anything indeed that one in possession of enormous power could bestow".

En wat Groot-Brittanje aangaat in den tegenwoordigen tijd, zoo kan de heer CHAMBERLAIN zich verlustigen in de volgende passage uit „Truth" betrekkelijk financieele Regeeringsmisbruiken, waarin de Heer LABOUCHERE schrijft: „Ik kan financieele misbruiken in Engeland aanwijzen zoo groot als eenig misbruik in de Transvaal", en uit de „Review of Reviews" van 15 Mei '99, van zijn vriend STEAD: „while we are crying out indignantly concerning the corruption that prevails in New-York and elsewhere in the United States, it is as well to be reminded

as we have been this last month, by the Lord Chief Justice of England, that *England is by no means free from the charges of corruption* which perhaps are even more widespread than those brought against the American Municipality. In England it is true corruption is financial rather than political (?) but Lord RUSSELL, in introducing in the House of Lords (hoe zijn de negen Bierbrouwers daarin gekomen? P.V.) his bill against secret commissions, painted a picture of the *rottenness which is prevalent in all circles of English life* by no means calculated to encourage us to play the *Pharisee* for our neigbours".

Ja, maar de Heer CHAMBERLAIN doet dat toch, en wil de Transvaal annexeeren. Op grond van zijn eigen heiligheid, de onfeilbaarheid van het Engelsche volk en de immaculata conceptio van den JAMESON-inval. Een heiligheid die onder anderen zoo duidelijk is gebleken uit de wijze, waarop hij bij de Britsche commissie van onderzoek in zake den JAMESON-inval den Heer RHODES, die reeds te Kaapstad schuldig bevonden was, verdedigde en deed optreden als beschuldiger van de Transvaal, zekere telegrammen terughield enz., terwijl zijn vriend RHODES gestraft werd met het Privy Councillor-schap. Hoe het zij, „het is dwaas voor menschen die in glazen huizen wonen, met steenen te werpen".

Maar als het waar is, dan is dat alles voor de Transvaal geen verontschuldiging. Dan is dat de „één doode vlieg, die de zalf des apothekers doet stinken;" dan zal het bewustzijn

hiervan den ijver der getrouwen verkoelen, hun arm verslappen in den strijd, tweedracht en machteloosheid veroorzaken, vrienden vervreemden, buitenlandsch verraad in de hand spelen, den vijand wapenen in de hand geven, dien men dan niets kan verwijten; dan wordt de reeks van zware plagen, waaronder het land zoo bitter lijdt, verklaarbaar; dan is het voor niet, te hopen op de achting en hulp (zij het dan ook slechts moreele) van buitenlandsche Mogendheden; dan is het te vergeefs te hopen op de hulp van God; dan moet zoo'n land wegrotten in zijn eigen verrotheid, de Transvaal en Engeland beide.

De Afrikaners kunnen niet zeggen dat zij de zedelijke wet niet kennen; ook niet dat zij niet gewaarschuwd zijn: „En de Heere, de God hunner vaderen, zond tot hen, door de hand zijner boden, vroeg op zijnde, om die te zenden. Maar zij spotten met de boden Gods, en verachtten zijne woorden; . . . . totdat de grimmigheid des Heeren tegen zijn volk opging, dat er geen heelen aan was. II Kronieken XXXVI: 15, 16". Zij weten ook dat: „Die de Wet kent en niet doet met dubbele slagen zal gestraft worden". En als het waar is, dan is het volk dat zulke leiders kiest ook niet onschuldig te houden; want óf het toont eene strafbare onverschilligheid, óf er moeten onder hen geen tot leiders geschikte *eerlijke* personen te vinden zijn, óf zij prefereeren oneerlijke leiders, omdat zij met hen beter kunnen samenknoeien. En ofschoon 't onder een Uitlander

Regeering van fijner geslepen geldwolven nog erger kon gaan, zoo zou ook dat voor de Transvaal geen excuus zijn. Dit staat vast: „Die gierigheid pleegt beroert zijn huis; maar die geschenken haat zal leven". Spr. XV : 27.

Als het waar is, dan zou de verantwoordelijkheid voor het onschuldig bloed, dat staat vergoten te worden, niet op Engeland *alleen* vallen.

Als het waar is; dan is er voor de Transvaal geen troost meer in de woorden: „Een koning wordt niet behouden door een groot heir; een held wordt niet gered door groote kracht; het paard feilt ter overwinning, en bevrijdt niet door zijn groote sterkte. Ziet, des Heeren oog is over degenen *die Hem vreezen*, ... om hunne ziel van den dood te redden...." Ps. XXXIII : 16—19.

En nu: „Wachter, wat is er van den nacht?" Afrikaners der Republieken: De nacht is duister en zware onwêerswolken pakken zich zamen boven uw hoofd. Een nauwkeurige strategische kaart van de Republieken is gemaakt door Britsche militaire spionnen. Britsche troepen worden in massa op uwe grenzen verzameld, voorzien van de beste moordtuigen, die de hedendaagsche wetenschap uitgedacht heeft, om u zoowel door bedreiging als list te dwingen uwe vrijheden stuk voor stuk weg te schrijven en weg te teekenen, tot gij machteloos in

Engelands handen valt als in de dagen van SHEPSTONE; of, als gij dat niet wilt, door oorlogsgeweld de Republieken te nemen. Ook gij hebt U gewapend, om des noods geweld met geweld te keeren. Dat er toch niet onder U gevonden worden, die den oorlog willen, ten minste zoolang er een andere eervolle uitweg gevonden kan worden.

„Vreest niet (uwen vijand); houdt goeden moed." „Vreest God." „Des Heeren oog is over degenen *die Hem vreezen*, om hem van den dood te redden." „Vreest dan den Heere en doet Recht en Gerechtigheid." Als die beschuldiging waarheid bevat, verwijder dan den „ban", die in uw midden is, „breek af de Bäals, houw nêer de hoogten." En hier is de plaats om ook U op het motto te wijzen dat bovenaan dit opstel geplaatst is: „Gerechtigheid verhoogt een volk; maar de zonde is een schandvlek der natiën."

Laat Recht en Gerechtigheid wedervaren aan het volk, aan „den vreemdeling die in uwe poorten is," aan uwe vijanden.

En ofschoon die vreemdeling geen wettelijk recht heeft op vol stemrecht en eigen vertegenwoordiging in den Eersten Volksraad, er zijn er, die het onbillijk zou zijn het onder behoorlijke bepalingen en met de noodige voorzichtigheids-maatregelen, te weigeren; zij hebben een moreel recht.

Geef hun dat recht; met hen te zamen in goed ver-

trouwen werkend, zal op den duur de taak der Regeering veel verlicht worden en alle ingezetenen beter bestuurd.

Maar dan moeten tevens alle oorzaken van wantrouwen weggeruimd worden. Dan moet Engeland niet meer met Uitlanders intrigeeren tot overrompeling des Staats; dan moeten landverraders en oproermakers gestraft worden volgens de wet, en Engeland moet niet meer tusschenbeiden komen; dan moet Engeland òf de waarheid erkennen, dat het geen recht heeft zich te mengen in zaken van Transvaalsch inwendig Bestuur, òf verschillen die er nog mochten bestaan, niet door het zwaard willen beslechten, maar ter beslissing overgeven, niet aan een Britsch ambtenaar en dat arbitrage *noemen*, maar bewilligen in eene *onpartijdige* effectieve arbitrage, zoo mogelijk met Zwitserland of een anderen kleinen neutralen Staat als super-arbiter, ingeval arbiters niet overeen kunnen komen. Doet Engeland dat niet, dan komt er later toch oorlog.

Slaat Engeland dien eervollen weg in, in stede van zoo als nu een politiek te volgen waarover, zooals herhaaldelijk aangetoond, elk Britsch „gentleman" zich schaamt, en waarvan de wereld zegt: „Je te connais beau masque"; houdt zijn Regeering op aan den leiband te loopen van Jingo „stock-jobbers", wil zij ronduit en openhartig met Zuid-Afrika confereeren over hare imperialistische belangen; dan zal vertrouwen de plaats van wantrouwen innemen en de tijd aanbreken dat beide partijen niet meer als kinderen zullen redekavelen over voor-

wendsels; maar zullen kunnen vrijuit spreken over de dingen, waarom het werkelijk te doen is; hoofdzakelijk Engelands handelsbelangen. Dat is een mannelijke edele politiek, Engeland waardig, die ingang zal vinden bij de Republieken, die leiden kan door geven en nemen tot bevrediging van alle partijen en tot een *duurzamen* vrede. Dat is een Imperialisme, dat door gerechtigheid vertrouwen inboezemt en daardoor meer uitbreiding zal krijgen en duurzamer zal zijn dan dat hetwelk berust op intrige en kanonnen.

Maar zal Engeland dat inzien?

Als de Transvaal toegeeft op het stuk van stemrecht zonder de verzekering dat Engeland een betere politiek zal volgen, dan doet zij een waagstuk; en haar eenige troost zal zijn: Welgedaan te hebben, en een reine conscientie tegenover den vreemdeling. En „Gerechtigheid verhoogt een volk".

Om zich tegenover de Britsche Regeering op recht en gerechtigheid te beroepen is vergeefs en *het Britsche volk kan door een onpartijdige pers niet bereikt worden.* Maar begrijpt die Regeering dan niet dat de politiek, zooals nu door haar gevolgd, tot schade van het volk zal zijn, of geeft zij ook niet om haar eigen volk?

Ziet zij niet in dat de Imperiale factor, te sterk gepronnonceerd, haar eigen Zuid-Afrikaansche koloniën gescheiden houdt van de Republieken niet alleen, maar vervreemdt

van haarzelve? Door dien factor tot de normale verhoudingen terug te brengen, vloeien de Zuid-Afrikaansche belangen beter ineen en versterken den band tusschen die koloniën en de vrije Staten en tusschen die en Engeland, juist door hare elasticiteit. Ja zelfs als die Regeering nu het tegenwoordig Kaapsch Bonds-ministerie wilde toelaten als intermediair in de onaangename gedachtewisselingen tusschen de Transvaal en haar zelve, dan had men kans op een gunstige oplossing ook voor Engeland. Dit Ministerie wil en heeft belang bij vrede en bestaat uit mannen, in Zuid-Afrika geboren, die Zuid-Afrika kennen, die noch tegen de Republieken noch tegen Engeland vooroordeelen hebben maar met beide symphatiseeren. De gestellen der volkeren verschillen als die der individuën en die gestellen zullen beter bekend zijn aan staatslieden uit het volk dan aan Staatslieden van een ander volk op 6000 mijlen afstands.

Maar als Engeland daarentegen zulk een akelig voorbeeld geeft van zelfzucht en bedrog, als zij nu doet, dan zal dat niet alleen het vertrouwen der Republiek schokken, maar ook dat van de Kaap en Natal en de andere Britsche koloniën, zoodra zij wat van hun Jingo-roes bekomen zullen zijn. De ondervinding van de Kaap en Natal is, buiten de jongste gebeurtenissen mede te rekenen, bitter genoeg.

Hier is tot dusverre meest gesproken over Transvaalsche

aangelegenheden, maar ook de politieke toestand in de Zuid-Afrikaansche Britsche koloniën laat veel te wenschen over, door dezelfde oorzaken. De gereedelijkheid waarmede Britsche koloniën geld ontleenen en waarmede Engeland geld ter leen uitgeeft is door het Jingoistisch element misbruikt om die jonge koloniën in een landsschuld te dompelen, naar verhouding der bevolking reeds ontzaglijk veel grooter dan die van het oude Engeland, en die is groot. Het gevolg is zware belastingen en de werkman zoekt ook daar werk te vergeefs en lijdt honger. Aan dien vloek zijn de Britsch Zuid-Afrikaansche koloniën niet ontsnapt en de kleine onbeduidende Kaapkolonie is er reeds in geslaagd een lands-schuld aan te gaan van p. m. 30 millioen; terwijl de Oranje-Vrijstaat, een vrije Boerenstaat die met meer moeielijkheden te kampen had en bovendien nog jaren aaneen door die Kolonie en Natal beroofd werd van zijn overzeesche invoerrechten, geen dubbeltje landsschuld heeft en meer floreert. Bijna elke duim gronds in de Kaapkolonie is driedubbel verhypotheekt en het land is vol verarmde blanken, en bezopen zwarten, waaronder velen nog een eerlijk(?) bestaan vinden door slechte huizen te houden en hun glorierijk stemrecht te verkoopen aan den hoogsten bieder.

Voor millioenen aan dividenden gaan jaarlijks uit de diamantvelden in de zakken der Jingo-spekulanten en de Kolonie trekt er direct noch indirect een enkel dubbeltje van.

Natal, dat een ruim veld had kunnen zijn voor immigratie van blanken, is en kan nooit meer worden dan eene handels-factorij, door dien men toegelaten heeft dat allerlei vluchtelingen (refugees) van allerlei zwarte natiën het land bewonen in 20 maal grooter getale dan de blanken. Zij willen niet werken, men heeft er slechts last van, en de Indiërs verdringen de blanke kooplui.

Wat is nu van dezen droevigen toestand de oorzaak? Britsche oppermacht en bemoeizucht en niets anders. Engeland heeft Zuid-Afrika geregeerd voor imperiale belangen, niet voor koloniale. Eerst verrijkten zich Kaapsche Gouverneurs en hun satellieten ten koste van het volk, behandelden het als slaven en hun slaven als het volk; toen probeerde Engeland de Kaap tot een straf-kolonie te maken als Botanybay en zond bandieten. Die weigerde de kolonie echter te laten landen. Toen ruïneerde Engeland de Kaapsche wijnboeren door het Fransch-Engelsch tractaat en nu ruïneert het de Natalsche kooplui door hen te verbieden de instrooming of concurrentie van Indische kooplui tegen te gaan. Terwijl de Britsche Regeering, geheel anders dan de oude Hollandsche Oostindische Compagnie, die door Engelsche roofzucht in duigen viel, nooit de minste moeite deed of een penning heeft besteed tot ontwikkeling der hulpbronnen van Zuid-Afrikaansche inlandsche welvaart.

Tenzij Engeland met betrekking tot Zuid-Afrika een andere politiek volgt dan die van den boer, die zijn

melkkoe niet voert; dan zal die koe spoedig opdrogen. De Britsche Regeering weet niets af van Zuid-Afrika dan wat zij leest in half ingelichte partijdige boeken of couranten, of hoort van eigenbaatzuchtige partijdige menschen. De Koloniën worden niet in 't Engelsche Parlement vertegenwoordigd en dat kan ook moeielijk, maar nog nimmer heeft men een eminent onpartijdig Zuid-Afrikaansch Staatsman, die in Zuid-Afrika geboren is en het kent, zelfs in den Privy Council zitting gegeven, alleen Zuid-Afrikaansche beursspeculanten of razende Jingo's.

De Gouverneurs die men uitzendt hebben Zuid-Afrika nooit gezien, voor zij hier aankomen. Om niet te spreken van den geweldigen nadeeligen invloed op Zuid-Afrikaansche zaken dien Exeter-Hall steeds uitgeoefend heeft, eene institutie van menschen die nooit een naturel gezien hebben, door zendelingen tegen de blanken worden bevooroordeeld en steeds pressie op de Britsche Regeering uitoefenen.

Het eenige voordeel, dat Engeland zegt daartegenover de koloniën te verschaffen is kust-protectie. Eerstens was die nog nooit noodig geweest; maar wordt zij noodig, dan is het zeer de vraag of men ze hier krijgt, en dan nog is zij slechts noodig wegens Engelands vijanden, die niet de vijanden van Zuid-Afrika geweest zouden zijn, ware het niet aan Engeland verbonden. Een vrij Zuid-Afrika, vereenigd en daardoor sterk, mocht zijn eigen vijanden hebben, en die mochten er wel inkomen, maar zij zouden er zeker niet levend uitkomen.

Maar dat alles verhindert niet dat die Britsche kolonies over het geheel genomen nu nog loyaal genoeg zijn om het oor te leenen aan eerlijke Imperialistische plannen. Doch zoodra de eerste schoten gewisseld zijn tusschen de Boeren der Republieken en Britsche soldaten, zoodra Engeland de vaders, broeders, en kinderen der Britsche kolonisten gaat vermoorden om geld, dan is dat de laatste druppel, die den bitteren beker doet overvloeien, dan valt des heeren CHAMBERLAIN'S plan in duigen, dan moge hij de Republieken annexeeren, maar de Zuid-Afrikaansche confederatie en de Imperiale confederatie die hij wil zal hij niet meer tot stand kunnen brengen; want die berusten op den wil des Volks, die niet op den duur bedwongen maar geleid kan worden door overtuigend bewijs, dat een maatregel tot zijn nut is, en hij zal heel Zuid-Afrika voor goed van Engeland vervreemd hebben; die berusten op Recht en Getrouwheid aan contracten en hij zal der wereld het voorbeeld gegeven hebben van het schandelijkst onrecht, geweld en trouweloosheid, dat de geschiedenis oplevert. Ook andere Britsche koloniën zullen schuw worden van zoo'n Imperialen Factor, en de wereld kan dezen gruwel niet dan met leede oogen aanzien. Hij zal dus door geweld te gebruiken zijn eigen plannen verijdelen, en bewezen hebben geen Staatsman te zijn; déloyaal aan zijn Vorstin, want die wil zoo iets niet; déloyaal aan zijn eigen natie, die hij tot haar verderf met leugens verblindt.

Ik ben niet alleen die zoo denkt.

Hartley Withers o.a. zegt: „Sir Bartle Frere in eene rede gesproken tot de Boeren in conferentie te Erasmus Spruit, zei zoo toepasselijk: „We come of the same stock, one of the most honoured stocks of all white men", en de verscheidenheden van temperament die nu de twee takken van dien stam scheiden kunnen makkelijk erkend worden als veroorzaakt door verschil in omstandigheden, waaronder zij ontwikkeld zijn, en kunnen gemakkelijk verzacht worden door wederkeerige verdraagzaamheid en goedhartigheid, *indien slechts de Philantropist, de Kapitalist en de Imperiale factor Engelschen en Afrikaanders wilden toelaten in vrede te leven*".

Wil men dan den Philantroop, den Kapitalist en den Imperialen factor verwijderen uit Zuid-Afrika?

Volstrekt niet. Men wil hen slechts tot normale afmetingen teruggebracht zien; men wil hun wat moeite besparen. Zuid-Afrika als een geheel is geen kind meer. Het moet zich zelven leeren helpen en als Engeland het daarin hindert dan is dat tot Engelands nadeel. Gerechtigheid alleen kan ook het Engelsche volk verhoogen. Wijlen Sir George Grey is hier genoemd als een man die, had de Britsche Regeering hem gesteund in plaats van hem tegen te werken, al den strijd, al de kosten, al het geldelijk verlies, waaronder Zuid-Afrika en ook Engeland door Zuid-Afrika bijna een halve eeuw onnoodig hebben geleden, voorkomen zou hebben en er is bij gezegd, dat, had men

hier thans zoo'n man en gaf Engeland hem "carte blanche", alle redenen tot ongerustheid en disharmonie spoedig zouden verdwijnen; — en waarom? *Omdat Sir George een eerlijk man was, een gentleman en een Christen.* In het punt: *Gerechtigheid* treffen alle tegenstrijdige belangen te zamen en vinden daar hunne vreedzame oplossing.

Waarom doet Engeland dit dan niet? Omdat zijn Regeering geen gerechtigheid wil.

Ofschoon Engeland in naam een constitutioneel-monarchale Regeeringsvorm heeft, is de Regeering in werkelijkheid democratisch. In landen, waar het volk feitelijk zichzelf regeert, ziet men vaak dat meerendeels het schuim tot de oppervlakte rijst; ministeries, die naar de pijpen dansen van de partij, die hen op het kussen bracht (al zij het ook tegen hunne persoonlijke overtuiging) en naar die van beurs-speculanten; en financiers, die de geld-markt en de pers beheerschen en daardoor het volk; eene oppositie die niet stemt voor maatregelen die voor het volk nuttig zijn, maar voor dezulken, die berekend zijn het bestaande ministerie van het kussen te drijven om zelf daarop plaats te nemen. Dan heeft men in Engeland een Lager- en Hooger-Huis, grootendeels bestaande uit drank-handelaars, kapitalisten en cannibalen, van welke laatste HUGH MILLER zegt: "*In England war is always the interest of a class largely represented in both houses of Parliament*; dan een ambtenaars wereld waaronder

velen uit persoonlijke ambitie de Regeering weten aan te zetten tot daden van onrecht en verkeerdheid enz. Verrot, verrot!

Wat kan men van zoo'n Regeering verwachten, vooral wanneer die gehuwd is aan een "Imperial-Expansion" en "Federation"-politiek die met die der Kaapsche Jingo's samenloopt (die niettegenstaande een tegenwoordig Bondsministerie nog altijd grooten invloed hebben) en met die der Chartered-Company „stock-jobbers"?

Oorlog, nu of later. De Transvaal kan niet meer toegeven zonder hare onafhankelijkheid prijs te geven. Elke concessie maakt annexatie makkelijker. Maar nog dagelijks komt men met nieuwe beleedigingen, nieuw onrecht en nieuwe onmogelijke eischen. Zij heeft nog altijd tegenover haren aarts-vijand, wiens bedoelingen zij van oudsher goed kent het „suaviter in modo" in acht genomen; zooveel te meer wordt zij dagelijks gesard, opdat zij eindelijk haar geduld moge verliezen en zoo een voorwendsel tot oorlog geve; binnenslands werden complotten gesmeed om de Transvaalsche Regeering te overrompelen en door haar met zachtheid behandeld. Nieuwe complotten worden heden gesmeed. En al zou Engeland schijnbaar toegeven op kwesties in verschil, dan kan men er zeker van zijn dat er iets anders broeit te Lorenço Marques of elders, of nieuwe voorwendsels verzonnen zullen worden, waardoor uiteindelijk toch de Republieken in zijn handen vallen; want dat is besloten, tenzij de Groote Mogend-

heden sterke vertoogen zenden of een beter gezind Engelsch Ministerie aan het roer komt; en die daarop steunt, leunt op een gebroken riet.

Oorlog! Want de Boeren zullen zich hun duur gekochte vrijheid niet laten ontrooven zonder zich te verdedigen.

Oorlog! Wat dat voor Zuid-Afrika beteekent? De Boeren hebben geen gehuurde soldaten; zij zelf zijn de soldaten en de tranen van hulpelooze weduwen en weezen zullen zich mengen met het bloed van huisvaders en zonen, die in den slag zullen vallen; zij hebben geen geld of crediet en de hongersnood zal overvallen hen, die het zwaard spaart. Daarbij zal die oorlog het vreeselijk karakter van een burgeroorlog hebben, want Engelschen en Afrikaners wonen hier dooreen en zijn vaak door huwelijksbanden aan elkaar verbonden. Hun vijand hitst barbaarsche natiën tegen hen op en zal niet nalaten barbaren, die hij in Indië getraind heeft in de edele kunst van het moorden naar Afrika over te zenden om vrouwen en meisjes te mishandelen en huizen boven hunne hoofden weg te branden, om menschen te moorden van hetzelfde blanke Saksisch ras, waartoe de Engelschen zelf behooren. Europa zij gewaarschuwd, eenmaal overkomt dat ook haar!

En wat is het nut of voordeel van zoo'n gruwel? Wie ook in 't eind moge overwinnen, blijft in bezit van een verwoest Zuid-Afrika, dat meer dan een halve eeuw noodig zal hebben zich te herstellen. En Engeland

moge de Republiek nemen, maar kan ze niet behouden, evenmin als Engeland dat kon na de annexatie door Shepstone.

Dat ieder die het wel meent met Zuid-Afrika zulk eene calamiteit zal wenschen af te wenden, spreekt toch wel van zelve. Maar hoe? Ik vrees dat oorlog, wat ik of anderen mogen zeggen of doen, oorlog onvermijdelijk is en reeds uitgebroken mag zijn voor dat dit opstel het licht ziet; maar al is dat zoo, men mag niet stilzitten. Misschien zijn er nog maatregelen, die den oorlog kunnen bekorten of tot een meer wenschelijk einde leiden en andere oorlogen in de *toekomst* kunnen tegengaan. En in die toekomst mag misschien alsdan het nageslacht, zoo het op de ware geschiedenis dezer tijden terugziet, verstommen over de domme barbaarschheid zijner voorvaderen van het eind dezer negentiende eeuw, die men nu als zoo verlicht en beschaafd prijst.

Trotsch Europa! Sla een blik op de landen van den Levant in den ouden tijd; op het trotsche Babylon, het rijke Foenicië, het beschaafde en geleerde Egypte, het grootsch Jerusalem. En aanschouw dan wat zij thans zijn. Zij hebben „het zwaard getrokken en zijn door het zwaard vergaan". Zij zijn wat gij binnenkort zult worden, zoo gij in uwe dwaasheid en boosheid volhardt.

In die oude dagen van rijkdom en grootheid maakte de Profeet Elia Vorsten en Volk opmerkzaam op het gevaar, maar hoorende waren zij doof en ziende blind.

Moedeloos van wege de dwaasheid en boosheid der menschen had hij voor zijn leven moeten vluchten in een spelonk. Daar kwam eerst een stormwind op; toen eene aardbeving; toen een vuur. In die allen was de Heere niet. Toen vernam Elia het liefelijk suizen van een zachte stilte. *Daarin* was de Heere en sprak: „Ik heb in Israël doen overblijven zevenduizend, alle knieën, die zich niet gebogen hebben voor Baäl."

Zoo zijn er ook nog heden, en op hen is de hoop der menschheid gevestigd. Zij razen, blazen, donderen en verwoesten niet; maar hun stem wordt nauwelijks gehoord als het zachte lispelen van den liefelijken zephyr. „Gods kracht wordt in zwakheid volbracht"! 'T zijn geen kanonnen die het ware en duurzame Imperium op aarde zullen stichten! 'T zijn gevoelens en ideeën. 'T is niet Zuid-Afrika alleen, dat lijdt onder booze principes. 'T is de menschheid.

Het *organisch principe der menschheid*, dat die zevenduizend vertegenwoordigen is nog slechts als kiem aanwezig; en moet groeien zooals al wat levensvatbaarheid heeft, en groeien gaat stil, langzaam en geleidelijk. Menschen en Rijken sterven; dat principe nimmer; maar deszelfs groei kan bevorderd en bespoedigd worden door medewerking van den mensch zelven. Dat is de taak dier zevenduizend.

Om dit te verduidelijken zal het waarschijnlijk noodig zijn dat ik den gedachtevorm der oudheid overbreng

in den gedachtevorm dezer eeuw. „Die het vat, vatte het".

Wat is een Organisme?

Een organisme is een geheel, bestaande uit verschillende onderdeelen, alle dewelke harmonisch samenwerken tot een gemeenschappelijk doel, en welks beweegkracht in zich zelf berust. Het doel is behoud en welzijn van het geheel.

Als dit eene goede definitie is van een organisme, zeg van de organische cel, van het plantaardig en dierlijk lichaam, van het Heelal, dan komt men tot de overtuiging dat ook de normale familie, *de Staat en de Menschheid als organismen* kunnen beschouwd worden, en vraagt men zich dan af, wat het grondprincipe of de beweegkracht is, waarop bestaan en werking van elk organisme berust, dan vindt men dat het moeielijk iets anders kan zijn, dan dat wat men naar den aard van het organisme bestempelt met de namen: Organische kracht, Levenskracht, Sympathie, Altruïsme, Liefde; maar dat in al zijn openbaringen in den grond hetzelfde is.

Dat principe regelt de verhoudingen tusschen de differente onderdeelen, en die regeling noemt men Wet: natuurwet, moreele, burgerlijke, crimineele, huishoudelijke, staats-huishoudelijke, lands-, staats-, internationale-wet.

De gehoorzaamheid aan wet baart harmonische samenwerking en deze: kracht, welzijn, gezondheid, vrede.

Neem het normale familie-leven. Bij den Vader huist de ervaring, de wijsheid, de kracht, de liefde en daarom de hoogste macht. Den kinderen past gehoorzaamheid die hun zeer gemakkelijk valt juist door de wederliefde en het vertrouwen, die deze eigenschappen huns Vaders hun inboezemen.

Neem een normalen staat en stel de Regeering (onverschillig of die autocratisch, democratisch of communistisch zij) in plaats van een Vader en men vindt volkomen hetzelfde. Ontbreekt het organisch principe in de onderafdeelingen, dan is zoo'n organisme ziek; ontbreekt het in het regeerend centrum, dan volgt de dood.

De Wijsheid die kennis aan sympathie paart is juist daarom veel meer omvattend, veel dieper, veel nuttiger dan bloote kennis alleen.

Onder de kenmerken (vruchten) der Liefde behooren: Lust tot weldoen, niet rekenen van zich zelf, zelfverloochening, desnoods zelfopoffering ten nutte van het Geheel, onbaatzuchtigheid, *Eerlijkheid en Gerechtigheid*, voldoen aan de organische wet, plichtsgevoel.

Oneerlijkheid bij een Volk is een ernstig verschijnsel; bestaat het bij de Regeering tevens. dan is daar geen hoop. De vraag, hoe oneerlijkheid te bestrijden, vooral op politiek terrein, is op het einde van deze eeuw van voorheerschend egoïsme, materialisme en handelsgeschacher de *question brûlante*. Dat gevoelt men in Europa ook. Van daar de Vredes-Conferentie in den Haag, die de

Keizer van Rusland ontwierp, maar die eigenlijk de uitkomst is van langdurig lijden, strijden en nadenken der volkeren. Hij wijst wel niet op de grondoorzaak door mij gemeld; maar kan dat moeielijker om redenen van Staat en als Keizer, dan ik en anderen, die niets beteekenen, en hij weet wel dat die oorzaak zoo niet ter Conferentie, wel elders, buiten hem, ter sprake moet komen.

In Europa broeit een orkaan, die op een Armageddon kan uitloopen (de bittere ervaring van de gevolgen der zonde; die niet hooren wil moet voelen), indien niet bijtijds gekeerd op deze wijze, en zooals verder zal worden beschreven. Enorme staande legers en vloten putten de volkeren uit zelfs in vredestijd en ingeval van oorlog is het meer die uitputting en de honger, die zullen beslissen dan het zwaard.

In Zuid-Afrika hebben we een storm in een theepot maar de grondoorzaak van beiden is dezelfde, zoowel als het middel om die weg te ruimen. Daarom kan het nuttig zijn eerst nog een oogenblik bij Europa stil te staan, alvorens gevolgtrekkingen te maken voor Zuid-Afrika.

Het altruïsme, de zorgzaamheid voor anderen, behoort toch wel het motief te zijn van Regeeringspersonen (noem ze Keizers, Koningen, Staatspresidenten, Parlementsleden of Ambtenaren). Om voor het volk te zorgen, daarvoor worden ze door het volk aangesteld en betaald.

Maar als men nu ziet dat Regeeringspersonen hun positie en macht misbruiken tot bevordering van hun privaatbelang of ambitie ten nadeele van het volk, dat ware het zoo'n volk veel beter zonder Regeering te zijn. „Als het zout smakeloos geworden is, waarmêe zal dan gezouten worden?" Een organisme zonder organische kracht is geen organisme, is „Hamlet zonder Hamlet". Een staat zonder levenskracht is als Staat dood.

Neem de menschheid. Geen Staat kan te gronde gaan of de heele menschheid gevoelt er het nadeel van, en een Staat is in betrekking tot de Menschheid als een individu tot een Staat. Als in een normale familie brengt ieder lid iets tot het algemeen welzijn bij. Maar als middelen en krachten der volkeren verspild worden aan elkanders ondergang — dan gaan de volkeren, dan gaat de menschheid ten onder met de menschelijkheid.

Als twee menschen een verschil hebben, dan slaan zij elkander niet dood, tenzij zij krankzinnig zijn. Maar dan brengen zij hun zaak voor den Rechter en berusten in de uitspraak.

Als twee duizend of 20 millioen menschen een verschil hebben, dan dooden en vernielen zij elkander met veel kosten; — en de kwestie wie recht had blijft onbeslist. Zijn zij krankzinnig of is er geen rechter waarvoor zij hun zaak kunnen brengen? Beide. Oneerlijkheid is krankzinnigheid. De gevaarlijkste ziekte van het zenuwstelsel der menschheid.

Men wil geen arbitrage of Internationaal Gerechtshof, omdat men eenerzijds bevreesd is dat zijn schelmenstreken aan 't licht gebracht zullen worden, en men zoo gestuit zal worden in zijn loopbaan van afpersing en verdrukking; en anderzijds (zooals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten) omdat men ook zelfs twijfelt aan de eerlijkheid van eenig Arbiter of Gerechtshof. „Das kann ja nicht immer so bleiben!"

Ware de menschheid eerlijk, dan bestonden die bezwaren niet. Nu is 't wel onmogelijk haar op eens eerlijk te maken, maar 't is volstrekt geen hopeloze noch moeielijke taak naar meer eerlijkheid te streven, en het is plicht.

Dat heeft men in andere landen reeds geruimen tijd gedaan. Men heeft daar al voor jaren vereenigingen gehad van menschen (*Vrienden des Vredes* — de „zeven duizend" —) die zich dat doel voor oogen stellen en geregeld Internationale Congressen houden. Men heeft het Internationaal Recht, waarop kleine Staten zich beroepen; maar groote zich minder aan storen. Men heeft in Noord-Amerika een zelfstandig Gerechtshof dat alle geschillen beslecht tusschen de Staten, waaruit dat Land bestaat, en men vraagt zich af: Wat is het dat men nog geen Internationaal Gerechtshof in Europa heeft? Er schijnt in Europa aan dat streven iets te ontbreken.

Het is goed dat men aandringe, in deze volgorde, op:

1°. Afkeeren van onmiddellijk oorlogsgevaar en vermindering van staande legers en vloten.

2°. **Ontwikkeling en volmaking van het Internationaal Recht,** voornamelijk met betrekking tot handels- en koloniale kwesties. Codificatie van Internationale Wetten.

3°. Het algemeen verplichtend maken van arbitrage, berustende op zoo'n verbeterde wet.

4°. Een internationaal gerechtshof en internationale politie.

5°. Federatie van Europa.

6°. Wereldfederatie.

Maar, met alle bescheidenheid en eerbied voor de conferentie zij het gezegd, tenzij men op den voorgrond stelle als axioma: Oorlog is moord; moord is misdaad en misdaad kan niet geduld worden; geschillen *moeten* op andere wijze beslecht worden — tenzij Gerechtigheid het eenig doel en altruïsme het eenig motief zij, tenzij dientengevolge *misbruik van Macht* tegenover zwakkere Staten, zooals b.v. de Zuid-Afrikaansche Republieken, onmiddellijk ophoude, tenzij het *Organisch Principe* ter Conferentie niet ontbreke, tenzij men begrijpe: **dat in het punt Gerechtigheid alléén alle tegenstrijdige belangen zich moeten oplossen en kunnen, als men maar ernstig wil,** en tenzij de zevenduizend helpen en de volkeren hen steunen in dat werk, dat zoo *per se* het hunne is, doch welks succes men van Regeeringen alléén buiten steun

van de volkeren moeielijk kan verwachten — dan zullen allerlei uitvluchten de beste intenties doen mislukken.

Wat moet de wereld nu denken b. v. van Engelands begeerte om Recht en Gerechtigheid te doen ter Vredes-Conferentie op een oogenblik dat het bij monde van den Heer RHODES openlijk, onbeschaamd en brutaal aan de wereld verkondigt dat het geen andere principes huldigt dan het Recht van den Sterkste, gedreven door land- en geld-honger. Zie hier wat de Heer RHODES sprak ter gelegenheid van zijn aankomst te Kaapstad den 18den Juli 1899:

„Alle Engelschen waren nu Imperialisten, want zij hadden gezien, dat andere naties mededingen om den wereldhandel en begrepen, dat de handel volgde waar de vlag ging. Engeland zou geen grondgebied afgeven en de oude denkbeelden (van gerechtigheid—schrijver) over nevelachtige Republieken bestonden niet meer. Het was eerder Engelands plan om nog een paar duim grond er bij te krijgen. Toen hij zijn *annexatie-bezigheid* begon, vroeg men hem telkens om op te houden, maar nu wilde men steeds verder.... Afrika, ja de wereld was tegenwoordig nog te klein voor Engeland en men zou spoedig de sterren moeten veroveren. Engeland alléén moest handel drijven met Zuid-Afrika. Stemrecht aan Uitlanders zou de Republieken onder Engelsche vlag brengen".

Hier werpt Engeland, op hetzelfde oogenblik dat het

deelneemt aan het Vredes-congres, in zijn overmoed den handschoen niet alleen in het aangezicht der Zuid-Afrikaansche Republieken, maar van geheel Continentaal Europa, welks diplomaten ik toch niet behoef te herinneren hoe dat boekaniers-eiland Europa's onderdeelen steeds door geld en intrige tegen elkander heeft opgezet en onderling verzwakt en verdeeld, om intusschen zijn profijt daarmee te maken, evenals in Zuid-Afrika. En dan wordt het de vraag: Zal men Engeland zijn gang laten gaan tot het *te laat* is? Dat men staande legers vermindere; goed! Maar dat men eerst de Engelsche vloot vermindere. Dat is de kanker, die sedert eeuwen aan de rust der Wereld knaagt. Is die uitgeroeid, dan kan het vasteland het best met de helft soldaten stellen.

De grondoorzaak van strijd is het ontbreken van den wil dat recht geschiede, en dat is oneerlijkheid.

Laat dan de stemgerechtigde stemmen niet, zooals vaak nu, voor Regeeringspersonen die hem bewondering inboezemen door hun rijkdom, hun invloed of hun welsprekendheid alleen, of welligt voor hen, van wie hij persoonlijke gunsten of voordeelen verwacht; maar laat hem vooral toezien dat hij stemme voor een man, die hem bij ervaring gebleken is eerlijk te zijn.

Laat het Machiavellisme aan de kaak gesteld en gestraft worden.

Laat de Volkeren vooral toezien bij het organiseeren van Regeeringen of van een Internationaal Gerechtshof

mannen te kiezen, bij wie het Organisch Principe niet ontbreekt.

Laat Priesters en Predikanten voor 't oogenblik alle ijdele twistsprekingen en muggezifterijen aangaande Rituaal en Dogma maar wat ter zijde stellen; en laat hen verkondigen „wat tot den vrede dient", tot er vrede is; zich aansluitende bij de zeven duizend; anders mocht men vreezen dat zij „den sleutel des Hemels verloren hebben en daar zelf niet zullen ingaan". Laat ook vrouwen aan die beweging deelnemen, want van hen kan men toch niet verwachten dat ook zij de tijgernatuur der mannen deelachtig zijn. Europa! Europa! „hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen gelijkerwijs eene hen hare kuikens bijeenvergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild? Ziet, uw huis worde u woest gelaten". Matth. XXIII 37, 38. „Want de geheele (organische) wet wordt in één woord vervuld, namelijk in dit: Gij zult uwen naaste liefhebben, gelijk uzelven. Maar indien gij elkander bijt en vereet, ziet toe, dat gij van elkander niet verteerd wordt." Gal. V. 15.

Passen we nu deze beginselen toe op Zuid-Afrika, dan hebben we ook hier de moeielijkheid, dat Regeeringen om redenen van staatkunde, zooals die tegenwoordig nu eenmaal is, zelden zoo vrij uit de harde waarheid aan 't daglicht durven brengen, al zouden zij dat ook willen. En toch is „de waarheid het eenig principe dat

den mensch kan vrijmaken". Ook hier in Zuid-Afrika dus behoort al wat goed en edel is, al wat het wel meent met het land zijner inwoning, hetzij in een Britsche kolonie, hetzij in een republiek wonende, hetzij Brit, hetzij Boer, hetzij Duitscher of Franschman buiten Regeeringen om, zich te vereenigen ten einde vrede, eendracht en inwendige ontwikkeling na te jagen en te *strijden tegen strijd*, en zoodoende Regeeringen te steunen in alle *goede* bedoelingen.

Men heeft in Zuid-Afrika vele politieke partijen; doch ééne ontbreekt: de partij des vredes. Waarom niet in Zuid-Afrika eene internationale **Zuid-Afrikaansche Vredes-Vereeniging** gevormd; zooals men dergelijken in Europa al jaren lang heeft, alwaar zij reeds rijke vruchten gedragen hebben; onder anderen hebben zij daar veel toegebracht tot het meer en meer gebruikelijk worden van arbitrage, het tegenhouden van oorlog en den drang tot vermindering van legers en vloten, die Europa opvreten. Hier hebben wij hetzelfde geval. Waarom dan niet dergelijke maatregelen genomen? Slapen wij dan of zijn wij dood? Onze landgenoten lijden en strijden al een volle eeuw zonder ophouden. We zijn nu hier bijna een millioen blanken en laten ons van een handje vol roovers plunderen, martelen en bij den neus leiden. Als Zuid-Afrika verwoest is; als onze vrouwen en kinderen honger lijden: als hier bloed stroomt als water — moeten dan eerst onze oogen open gaan? Is er dan geen kracht

meer in rechtschapenheid? Op, en voorwaarts! (wat ook anderen mogen doen of zeggen) ten strijde tegen strijd, met het „tweesnijdend zwaard des monds". Hef op het witte Vaandel van Waarheid, Gerechtigheid en Vrede.

De strijd is niet tegen menschen, maar voor (ten behoeve van) *alle* menschen, tegen booze principes, tegen oneerlijkheid in de politiek, in de bemoeijingen van 't eene land met het andere, in die van Regeeringspersonen met het volk. Er zijn nog genoeg mannen in Zuid-Afrika overgebleven die de knieën voor Baäl niet gebogen hebben, wien de kennis aan de geschiedenis, den toestand en de politiek van Zuid-Afrika niet vreemd is; die het oprecht met alle inwoners van dat Land meenen en die de noodige wijsheid bezitten om nuttige practische maatregelen te nemen. Zij kennen elkander allen. Laat hen met elkander in correspondentie treden. Drie uit elken staat of kolonie zijn voorloopig genoeg om een comité te vormen; zij kunnen hun aantal uitbreiden door zelf medeleden te nomineeren, zoodat de vereeniging select blijve; zij kunnen dan een gesalarieerd werkend permanent comité vormen met de noodige employé's.

Laat hen dan een programma van werkzaamheden opstellen, waarover hier niet noodig is breed uit te weiden daar het uit bovenaangehaalde feiten van zelf voortvloeit, maar dat nu in korte trekken zou kunnen samengevat worden als:

1°. Keeren van dreigend onmiddellijk oorlogsgevaar of bekorting van bestaanden oorlog door vertoogen aan Regeeringen, persoonlijken invloed, aandringen op arbitrage enz.

2°. Wegruimen der oorzaken van strijd. Het ontmaskeren van politieke oneerlijkheid, bedrog en roofzucht, door hen die zich daaraan schuldig maken te betrappen, tegen te werken, voor het gerecht te brengen en aan de kaak te stellen; door tegenspreken van leugens met booze politieke bedoelingen. Het is aangetoond hoe een sterke leugen-organisatie een groot deel der pers onder hare macht heeft en het publiek op gevaarlijke wijze influenceert. Stel een sterke onafhankelijke waarheid-organisatie daartegenover met een eigen orgaan, en verspreid de beste geschriften in Amerika, Frankrijk en Duitschland in de talen dier landen, als wanneer zij hun weg naar Engeland indirect wel zullen vinden en de oogen van het volk openen.

3°. Zoeken naar een **permanenten modus vivendi** en niet rusten voordat die gevonden is, voor alle staten en koloniën van Zuid-Afrika, door het rechtvaardiglijk in overeenstemming brengen van strijdige belangen, door eene politiek van geven en nemen, van verzoening en toenadering.

4°. Zich in verband stellen met dergelijke Vredes-vereenigingen in het Buitenland en wat dies meer zij.

Dat of iets dergelijks is de manier, waarop verbroedering van alle inwoners van Zuid-Afrika moet tot stand komen; niet door met bajonetten in elkaars ingewanden te porren.

Dat is geen doorhakken van den Gordiaanschen knoop met een zwaard of door lage intriges à la RHODES of à la SHEPSTONE; waarbij wel de knoop moge verdwijnen, maar het overgebleven koord waardeloos wordt.

Dat is de verstandige, veilige, eerlijke, natuurovereenkomstige loswikkeling van den knoop, die, zooals bij de vereeniging van Schotland met Engeland, van de Vereenigde Staten van NoordAmerika, van de Zwitsersche Cantons, van de Hollandsche Provinciën enz., jaren moge nemen; maar die, daar zij op den vrijen wil des Volks berust, een hechten en duurzamen band achterlaat.

Op het einde dezer Eeuw is de tijd aangebroken dat Europeanen door bittere ondervinding moeten ontwaken uit den doodslaap van materialistische en egoïstische levensbeschouwingen, of vergaan en voor bruine volkeren plaats maken.

Doch het „mosterdzaadje", voor 2000 jaren geplant, is niet verstikt in de aarde.

Voorwaarts dan op den goeden weg! Weest trouw en vertrouwt op God!

Dat was de gedachte, die ten grondslag lag aan het

welbekende gezegde van wijlen President BRAND: „Alles zal recht komen".

En het moge dan wat korter of langer duren, en er moge dan nog eerst veel onschuldig bloed vergoten worden of niet; maar éénmaal wordt het zaadje een Boom. „En **het werk der Gerechtigheid zal Vrede zijn**, en de werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid". (JES. XXXII: 17).

Date Due

JUN 15 1995

DT766 .R23
Vrede in Zuid-Afrika
Princeton Theological Seminary-Speer Library
1 1012 00065 3651

Bij J. H. DE [illegible] Pretoria [illegible]een tevens:

Afrikaners en Nederlanders,

BIJDRAGEN

tot verspreiding van kennis aangaande Zuid-Afrika,

DOOR

Dr. C. B. SPRUYT.

INHOUD.

Uit Zuid-Afrika (Tijdspiegel, Aug. 1886). — Over de belangen van den Nederlandschen stam in Zuid-Afrika (Rede, gehouden op het Nederl. taal- en letterkundig congres te Amsterdam, 15 Sept. '87); Transvaalsche Zaken in 1890. — Uit Zuid-Afrika (de Gids, Maart '91). Een Kapenaar over Vaderlandsche Geschiedenis (Volksalmanak 1892). — De Nederlandsche taal in de Kaapkolonie (Rede, gehouden op het 22ste Nederl. taal- en letterkundig congres te Arnhem, op 29 Aug. 1893). — Adres over de toelating van Zuid-Afrikaners tot Universitaire examens (1894), met antwoord van Zijne Excell. den Minister van Binnenl. Zaken. — De Transvaalsche Quaestie (Holl. vertaling van het artikel: „The Transvaal Question in To-Morrow", Febr. 1896). — Chamberlain's Zuid-Afrikaansche Politiek (April 1896). — BIJLAGE: Kaart van Zuid-Afrika.

Prijs *f* **1.90.**